

İLÇELİK ELDEN GİDİYOR

Abana 25 Nisan 1945'te ilçe olur. İlçelik töreni 1 Ağustos'ta yapılır. Abana ilçe olunca, zorunlu olarak belediye de kurulur. O yılın (1945) kasımında tüm memurların da katılımıyla bir "**Abana-Bozkurt**" toplantısı yapılır. Amaç, **Abana-Bozkurt** sınırının kaldırıp, **Bozkurt**'un da Abana Belediyesi'ne katılımını sağlamak, belediyenin gelirini artırmaktır.

Bozkurtlular "birkaç güne dek kesin yanıt" sözü verir ama bu yanıt gelmez.

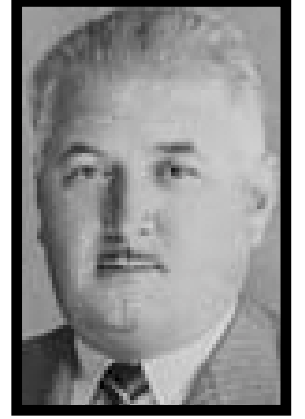
1948'de konu yeniden gündeme gelir ve Abana Belediyesi'nden bir "karar" çıkar.

Fahri Yazgan (1914), **Mehmet Öztürk** (1891) ve **Selahattin Ünal**'ın (1918) imzaları bulunan kararda birleşmenin yararları anlatıldıktan sonra şöyle denir:

"Birleşme işinde bazı habis menfaatların ceryanlarına kapılarak kundakçılık yapmak suretiyle iki tarafın temiz yürek ve hüsnüniyetine tecavüz edip muvaffak olan karaktersiz insanların sinsi propogandaları bu memleket davasında maalesef büyük rol oynamakta olduğundan, bu güzel ve hayırlı teşebbüsün kuvveden fiile geçmesi ümitleri yavaş yavaş azalmaktadır. Üç yıldır büyük bir sabırla bu neticeyi bekleyen Abanalılar, yeni gelir kanununa göre yapılması nispeten sağlanmış olan imar hareketlerini daha fazla geciktirmeyecekleri aşikâr olduğuna göre, hareketlerine bir düzen vermek ve kalkınmak için tedbir almak mecburiyeti gözönünde bulundurularak son defa **Bozkurtlu** kardeşlerine meclisimiz vasıtasıyla birleşme teklif ve temennisinde bulunmaya ve verilecek cevabın da dernek veya ihtiyar meclisi kararı olarak yazı ile azami bir hafta zarfında yapılmasını ricaya oybirliğiyle karar verildi" (Varol Yazgan).

3 Kasım 1948 tarihli bu "karar"a **Bozkurt Köyü Muhtarı Kâzım Özcan** (1913) 9 Kasım'da (1948), **Abana Kaymakamlığı** yoluyla yanıt verir:

"Abana Belediyesi'nce kaymakamlık makamına sunulan '**Bozkurt Köyü**'nün belediye sınırları içine alınması' hakkındaki 3 Kasım 1948 tarihli karar ile yapılan teklif ve kaymakamlığın 4 Kasım 1948 ve 958 sayılı buyrukları üzerine köy ihtiyar kurulumuz toplanarak bu hayati önemi olan meselenin görüşülmesine karar vermiş ve 6 Kasım 1948 tarihinde köyümüz derneğine arz edilerek yapılan müzakere neticesinde, şimdilik merkez belediyesi (Abana)

Kâzım Özcan

hudutları içine girmeye lüzum ve ihtiyaç görülmediği ve köy kanununun tatbiki ile her bakımdan daha faydalı işler görülebileceği mütalaası ileri sürülerek, esasen her sahada **Yılmaz** ve **Sınarcık** köyleri ile bir ve beraber olarak işbirliği yapan köyümüzün, bu yoldaki teklife karşı müşterek ve aynı zamanda bir bütün gibi karar vermek icap ettiğini ve bu işin **Bozkurt**, **Yılmaz** ve **Sınarcık** köyleri meselesi olarak görüşülmesi lüzumu üzerinde durularak, münferiden köyümüz hakkında yapılan teklifin muvafık olamayacağı neticesine varılmış ve alınan dernek kararı sureti ilişik olarak sunulduğu saygı ile arz olunur" (Varol Yazgan).

Abanalılar ve Bozkurtlular-1957. Arkada Eski Belediye ve Atatürk Büstü (Nuri Eren).

“**Bozkurt Çevre İncelemesi**”nde (Bozkurt İlköğretim Okulu Belgeliği) “1932 yılında **Pazaryeri, Bahçe** Mahallesi (köy) ile birleşerek ‘**Bozkurt**’ adını almıştır” deniliyor (sayfa 6). 1995 **Bozkurt Yılı**’nda da “1930’lu yılların sonunda çevrede bir ilçe kurulacağı duyumları üzerine **Pazaryeri, Bahçe** ve **Kilmes** muhtarlıkları birleşerek **Bozkurt** adını almış, daha sonra bu birliğe **Sınarcık** da katılarak ilçe olabileme çalışmaları başlatılmıştır” deniliyor (sayfa 2*).

1950’de **DP**’nin seçimleri kazanmasının ardından **Narba** (Şen), **Aşağı** ve **Yukarı Hene** (Yüksek), **Sıraca** ve **Mimir** (Yeni) ve **Hamza** köyleri de **Bozkurt**’la (Pazaryeri) birleştirilerek belediye kuruldu (1952**).

Bozkurt’ta (Pazaryeri) 1922’den 1932’ye dek belediye vardır. Bu 10 yıllık dönemde başkan **Mustafa Göksel**’dir. Bozkurt’un öteki belediye başkanları: **Kâzım Özcan** (1952-80. Arada, 1959-60 **Hikmet Aydoğan** ve 1960-62’de Öğretmen **Sermet Okçuoğlu**), **Ruhi Başkaya** (1980), **Yusuf Ziyaettin Akbıyık** (1982-83) ve **Engin Canbaz** (1984+).

O tarihlerde **Abana**’nın bir parçası sayılan **Harmason** bile **Konakören**’e (Toza Köyü) bağlıdır.

*) Abana’da “**Bozkurt**” adının 1930’lu yıllarda konulduğunu duyan birine rastlamadık. Bu duruma **Bozkurtlular** da kuşkuyla bakıyor. Yukarıda alıntı yaptığımız 1995 **Bozkurt Yılı**’nın 3. sayfasında da şöyle deniliyor: “... Kanun teklifinin 21 Aralık 1953’te TBMM’nde kabulü ile, kaza merkezi Abana’dan “**Pazaryeri**” Kasaba Merkezi’ne nakledilir, ‘**Bozkurt**’ adıyla kaza (ilçe) merkezi haline gelir”. Elimize geçen, ilçeliğin **Bozkurt**’a kaldırılması sırasında **Bozkurtluların** yazdığı taşlamalarda da “**Bozkurt**” yerine “**Pazaryeri**” adı geçiyor. Bu taşlamalardan örnekler: “Abana’nın belediyesi uyudu / **Pazaryeri**’nin çarşısı büyüdü. / **Bahçe** tepesinden mebuslar taksi ile aştı / **Pazaryeri**’nin ahalişi önüne dolaştı. / Pazaryerliler işlerini yaptı da bitti / Abana’nın karısı uşağı Ankara’ya gitti. / Abanalılar kara günlerini gördüler / Pazaryerlileri yolda dövdüler.” Öte yandan, **Bozkurt**’un ilçe olması için verilen yasa tasarısına karşı Abanalıların hazırladığı 10 sayfalık “yanıt”ta, bu yerleşme yerinin adının 1945 yılından sonra da “**Pazaryeri**” olduğu belirtiliyor: “Belediye teşkilâtı yapabilmek için (1945’ten sonra) 254 nüfuslu **Sınarcık** ve 352 nüfuslu **Yılmaz** köyleriyle birleşip, 1374 nüfuslu ‘**Pazaryeri**’ namıyla bir tek köy teşkil edildi” (sayfa 4). 1951’de **Salih Hilmi Özalp**’ın (1905) çıkardığı gazetenin adı “**Pazaryeri’nin Sesi**”dir (gazete bu adla 6 sayı çıktı, sonra adını “**Köylünün Sesi**” olarak değiştirdi). Tüm bunlara karşın, herkesin gözünden kaçan kimi kaynaklarda “**Bozkurt**” adını görünce şaşırarak: “1945 Genel Nüfus Sayımı” (Başbakanlık İstatistik Genel Md. 1948) sonuçları’nın yayımlandığı kitapta “**Bozkurt**” adı geçiyor (“**Pazaryeri**” yok). Bu kitapta bugün **Bozkurt** Belediyesi içinde olan **Yılmaz, Sınarcık, Narba** (Şen), **Mimir** (Yeni) **Hamza** ve **Heni** (Hene=Yüksek) köyleri de ayrıca yer alıyor. Bir başka kaynak 29 Ağustos 1945 tarihli **Kastamonu Gazetesi**’dir. “**Abana Özel Sayısı**” olarak yayımlanan bu gazetede **Emrullah Demirkaya** “**Bozkurt**” adını kullanıyor. Yukarıda geçen “Bozkurt Köyü Muhtarı Kâzım Özcan’ın 3 Kasım 1948 tarihli dernek kararında da “Bozkurt” adı geçiyor. 1947’den bir örnek: “**Kastamonu**’nun Çatalzeytin, İlişi, Evrenye ve **Bozkurt** köylerinin arazilerinin az olması nedeniyle bu köylere enstitü mezunu öğretmen tayin edilmemesi isteği” (TC, Başbakanlık, Cumhuriyet Arşivi. Tarih 20 Mayıs 1947, Dosya 1434, Gmlek 110, Fon Kodu DHMKT). 1945-1948’de gündemde olan “**Bozkurt**” adının yine “**Pazaryeri**” olarak değiştirildiği anlaşılıyor.

) **Bozkurt Belediyesi’nin yayımladığı “**Bozkurt**” kitabında (2003) şöyle deniliyor: “...**Bozkurt**’un nüfusu 2000’in altında olduğu için yakın köyler **Mimir, Hamza, Hene** ve **Narba**’nın belediye hudutlarına dahil edilerek bu engel aşılacak istenmişse de, ilk yıllarda bu köylerin ahalişi ve köy muhtarlarının direnişi ile karşılaşmıştır. Bu köyler uzun uğraşlar sonunda ikna edilebilmiştir. Nihayetinde **Mimir Köyü** (**Yeni**), **Hene Köyü** (**Yüksek**) ve **Narba Köyü** (**Şen**) adları ile mahalle yapılarak belediye hudutlarına dahil edilmiştir” (1952).

1945’LE BAŞLAYAN ABANA BELEDİYE BAŞKANLARI

Fahri YAZGAN (1945-48, 1953-54, 1958-63)
Mehmet ŞENSOY (Öztürk) (1949-53)
Nurettin YEĞİN (1963)
Mahmut ŞEKERCİ (1963-80)
Mehmet İŞİK (1984-89)
Şevket YAZGAN (1989-1999, 2004+)
Feyzi KÖSE (1999-2004)

Mevkiler	
4. Aye	003
5. Ayvat	055
6. Bayramgazi	001
7. Bozkurt	001
8. Çerçille	001
9. Darsu	001
10. Deliktaş	001
11. Dibek	001
12. Dursun	001
13. Elmaçukuru	001
14. Evrenye	001
15. Gedefi	001

Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü’nün 1948’de yayımladığı “1945 Genel Nüfus Sayımı”nda **Bozkurt** adı geçiyor (**Pazaryeri** yok).

Abana da **Haciveli** ve **Bağlık** (İğrava) köylerini (1951), daha sonra da **Çayırçık** (Giregöz) ve **Konakören**'i (Toza) kendisine kattı.

1950 nüfus sayımında **Bozkurt**'ta oturanların sayısı Abana'da oturanları geçti. Bozkurt 2.255; Abana 1.496.

Bu sayı üstünlüğü **Bozkurt**'ta oturanların çoğalmasıyla değil; sayım gününde köylerden çok sayıda kişinin **Bozkurt**'a getirilmesiyle sağlandı.

Bu durumu o yıl (1950) sayım sonrası şu sayılar çok iyi kanıtıyor:

Ev sayısı **Abana**'da 435; **Bozkurt**'ta 366'dır.

Öğrenci sayısı **Abana**'da 270; **Bozkurt**'ta 195'tir.

Gelir vergisi verenlerin sayısı **Abana**'da 10; **Bozkurt**'ta 5'tir.

Rafet Demirtaş (1931):

"1950 yılında yapılan milletvekili genel seçimlerinde Abana İlçe merkezi ve doğusundaki köyler, büyük bir çoğunlukla **CHP**'ye oy verdiğinden, iktidara gelen **DP**, ilçe merkezinin Abana'dan kaldırılıp, 1950'den sonra belediye kurulan ve o zamanki adı '**Pazaryeri**' olan '**Bozkurt**'a nakledilmesine karar vermiştir" (özel söyleşi).

Burhan Arpad (Mudanya, 1910):

"Abana'nın suçu, siyasi görüşünü dürüstçe açıklamış olmasıdır. **DP** iktidarı ise, adının **DP**

olmasına ve demokratik rejimlerde herkesin siyasi kanaatını açıklamasının en tabii yurttaşlık hakkı sayılmasına rağmen, bunu bir türlü kabul etmek istemeyen **DP** iktidarı adına hareket eden **Kastamonu** milletvekillerinin ve **DP**'nin muhtelif kademelerindeki partililerinin Abana'ya karşı sekiz yıldır takip ettikleri hareket tarzı, bunun böyle olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bu cezacı politikaya rağmen, Abanalıların siyasi görüşünde bir değişiklik olmaması, onları büsbütün öfkelenendiriyor. **Ortaçağ** sistemlerinin

Seyfettin Uyanık, Milletvekili Orhan Öztrak, Kabadayı, Nurettin Yeğîn ve Kâzım Yazgan (Nurettin Yeğîn).

fikre tahammülsüzlük yolunu ısrarla takip eden bu kimseler, öfkeleri arttıkça da Abanalılara yeni cezalar düşünüyor, tatbik ediyorlar. **CHP**'ye oy veren Abanalı 700 seçmene **DP** iktidarının cezacı politikası, başlangıç noktasındaki şiddetle bugün de devam ediyor. Kaza merkezinin **Pazaryeri-Bozkurt**'a nakli ilk ve büyük ceza idi. Fakat bu cezanın bütün bölgeye de zarar verdiğini görenler, başka bir usule başvurdular: Abana'ya yine vapur uğratıldı, fakat

Abana'nın sağında solunda hem de üçer beşer mil aralıkla yeni yeni iskeleler ihdas edildi. **Denizcilik Bankası**'nın açığına yeni yeni deliller katan bu zoraki iskelelerin tek gayesi, Abana'nın birkaç yüz yolcusunu eksiltmekti. Parti politikalarının bir iktisadi devlet teşekkülünü bu derece keyfi kullandığı görülmemiştir. Fakat bu da yetmedi. Yeni ve **DP**'li kaza merkezi **Pazaryeri-Bozkurt**'la, yeni ve siyasi gayeli iskelesi **İlişi** (Yakaören) arasında hiçbir yol yoktu. **Pazaryeri-Bozkurt** ise, kurulduğu günden beri denizle mavasalasını sağladığı Abana'yı istemiyordu. **DP**'ye **Kastamonu**'da 600 küsur oy sağlayan yeni **Demokrat** kaza merkezinin bir dediği iki edilmediği için hemen bir çare arandı. Fakat **Bozkurt** ile yeni iskele **İlişi** arasında yol olmaya uygun hiçbir arazi parçası yoktu. Buna rağmen dağlar ve bayırlar düzeltildi, **Nafia**'nın vilâyet emrindeki bütün vasıtaları iki yıl müddetle seferber edildi ve **Nafia**'nın yollar bütçesinden ödenekler bulunup buluşturuldu. Şimdi **Bozkurt** ile **İlişi** iskelesi arasında yedi buçuk km'lik ve yarısından fazlası kaldırım döşeli yol, Abana'ya yeni bir ceza vermek için bir kenara bırakıldı. Bu uğurda en azından birkaç yüz bin liranın sarfı da çok görülmedi. Zira Abanalıları cezalandırmak, **Bozkurtluları** mükâfatlandırmak gerekiyordu. **Kastamonu** milletvekillerine göre böyle idi..." (Vatan Gazetesi, 9 Eylül 1957)

AGUSTOSUN UĞURU

1 Ağustos 1945, Çarşamba. **Abana** büyük bir telaş içinde. Başta Vali **Mithat Altıok** olduğu halde vilayet merkezi ve diğer kaza ve köylerden gelen davetliler kafil halinde **Abana**'ya akıyor. Herkes coşkun bir neşe ve sevinç içinde.

Sayın Vali'nin söylevi ile tören başlıyor. Eski nahiye müdürü, yeni kaymakam vekili makamında ziyaret ediliyor. Bundan sonra da büyük eğlenti ve ziyafetler birbirini kovalıyor. İşte 90 yıllık **Abana** Nahiyesi böylece ilçe oluyor.

Aradan 8 yıl geçmiştir. Yıl 1954. Ocak ayının soğuk bir çarşamba günü. **Abana**'da yine bir telaş ve hareket var. Şu farkla ki, bu defa hareket halinde olanlar **Abanalılar** değil. Düşük iktidarın adı, yılışık ve korkak uşakları. Yük vasıtaları ile gelmişler, ücretsiz olarak çalışıyorlar. Birtakım eşyalar taşıyorlar. Bu eşyalar devlet dairelerinin eşyalarıdır. Taşınma sebebi de, **Abana** İlçesi'nin **Bozkurt** Köyü'ne naklidir. İnsan vasfını taşıyan bir yaratık her ne halde olursa olsun, başkasının hakkını bu kadar rahat ve bu kadar hayasızca gasp edemez sanırım.

İşte siyasi kanaat muhafazakârlığı sebebiyle bu şekilde mahmûm edilen cesur ve mert **Abana**, **27 Mayıs Devrimi**'nin getirdiği hürriyet havasını yudum yudum, kana kana içmektedir.

Sanki bu yetmiyormuş gibi, **Abana**'da ağustosun bu sıcak günlerinde yine bir telâş: Haklar, acaba kaç gün sonra iade olacak? Eeh!.. Allah bir kez "yürü kulum" demeye görsün derler, galiba bu kez **Abanalılara** demiş olacak ki, hep üstüste geliyor.

Varol YAZGAN

(Halk Gazetesi-Kastamonu, 1 Eylül 1960)

Kâzım Yazgan (1920):

“...Aramızda yalnız siyasi açıdan rekabet vardı. Kazalık yüzünden. Ticari ilişkilerde hiçbir sürtüşmemiz olmadı. Ben komisyoncuydum. **Bozkurt** tüccarlarının yükü **İstanbul**'dan gelirdi. Yük, icabında motorda bir gün kalırdı. Bekçi bile koymazdık. Yüklere hiç zarar gelmezdi. Ertesi gün **Bozkurt**'a yollar, teslim ederdik. **Bozkurt**'un tüccarları **İstanbul**'a mal yollayacağı zaman, bazan bir hafta kadar motorda beklediği olurdu. Deniz azgın olunca vapur uğrayamazdı. Ne motorcu ondan bir haftalık navlun beklerdi, ne de mala bir şey olurdu. Yerine göre patates, kestane, sandalye muşambanın altında beklerdi. Vapur gelip yüklenince, o günkü rayiçten ücret alınırdı. **Bozkurt**'un mallarına hiç zarar gelmemiştir. Demek istediğim, ticari ilişkilerimiz çok iyiydi” (AG, Aralık 1991).

Nermin Yorgancı (1926):

“Ben şöyle hatırlıyorum: Geceleri herkes evine çekildikten sonra, **Sabri Bey**'le (Taner, 1905) **Topal Hamdi** (Papam Hamdi, Yücel, 1910) biraraya gelip, **Demokrat Parti**'yi 1946'da kuruyorlar. Partiye de herkesi almıyorlarmış. Geçmişini temiz olanları seçiyorlarmış.

Sabri Bey bizim eve de gelir, ‘Seni **Ankara**'ya yollayacağız, milletvekili olacaksın!’ diye babama (Mehmet Öztürk, 1891) yalvarırdı. Sonunda babam kızıp, ‘Benim hiçbir partiyle ilişğim yoktur!’ diye **CHP**'den ayrılıyor. **DP**'ye de girmiyor. **Molla'nın Oğlu** (Mustafa Şenol, 1904) **CHP** başkanı oluyor. Babam parti üyeliğinden ayrılıyor ama yine **CHP**'li gibi çalışıyor. 1949'da **Fahri Bey** (Yazgan, 1914) belediye başkanlığını bırakıp **İstanbul**'a gidiyor. Belediye başkanlığına o zaman da ‘yaşlım’ gerekçesiyle aday olmuyor ama zorla seçiyorlar. Annemi bile oy atmaya yollamadı. Benim beyim (Muharrem Yorgancı, 1926) tanıkır köylünün birinin ‘Reyimizi **DP**'ye verip, kazalığı Abana'dan **Perşembe**'ye aldıracağız!’ dediğine. Babam köylüleri çok severdi. 1950'de **Tahsin Coşkan Kastamonu**'dan adaylığını koydu. Abana'nın ilçe olması için uğraşmış olan **Tahsin Coşkan** için çalışmak istedik. Abana'nın **CHP**'li olmasının bir nedeni de budur. Babam hep köyleri dolaştı **CHP** için. Hatta, köyden köye geçmek için at bile yollarlardı. Yine de oylarını **DP**'ye verdiler. Abana Merkez'inde oylar **Tahsin Coşkan**'a (CHP) çıkıyor. İyi hatırlıyorum, 18 karşı oy çıkmıştı, onları da memurlardan bildik. **Kastamonu** Valisi **Tevfik Sırrı Gür** bir kurulla geliyor. ‘Ben sizin aranızı bulmaya geldim’ diyor. Hatta bizim evde kaldılar. Bizim ev eskiydi. Bir iki kişi olunca sığıyorduk da, çok kişi olunca komşu **Huriköyü**'ne götürürdük. Bizde yenilir içilir de, yatmaya oraya gidilirdi. **Zarif Yenge** (Öztürk, 1879) yaşlıydı, bize kapının anahtarını verirdi, konukları yatırırık. O zaman taksi (otomobil) de yok. Evden bir koltuk indirip, altına halı serdikten sonra kamyonun üzerine koyduk. **Bozkurt**'a gidip, bir kahvede toplanıyorlar. **Fahri Bey** (Yazgan, 1914) de gidiyor. ‘Yeni kaza da verseniz, istemeyiz, Abana Kazası buraya gelecek!’ diyorlar. Belediye kurulmasına falan razı olmuyorlar. Yukardan ‘büyük söz’ almış olacaklar ki, Abana İlçesi'nin **Bozkurt**'a kalkmasından başka her öneriye ‘olmaz’ diyorlar. Sonra geliyorlar. Ben sofrayı hazırlıyorum. ‘Ben böyle yer görmedim’ diyor **Tevfik Sırrı Gür**. Ben, ‘Siz vazifenizi yaptınız’ deyince, ‘Nasıl yaptım kızım, ben ne kadar konuşsam, adamlar koşullanmışlar, dinlemiyorlar’ dedi. Demek ki 1950'de geçiyor bu olay. 1951'de evlendim. Sonra belediye seçimleri oldu. Babama 8 kişi dışında tüm Abana oy vermiş. Belediye meclisi içinden başkan seçilecek. O zaman öyleydi. Babam istemiyor ama zorla seçiyorlar. Yargıçlar, şube reisi, doktor... hep kutlamaya geldiler. O akşam bizim ev doldu taşı. (...) **Ankara**'ya gitmişler. **Menderes** Abana kurulunu, ‘Bana rey vermeyenleri karşıma almam!’ diyerek kabul etmemiş. Sonra **Refik Koraltan**'la diyalog kurmaya çalışıyorlar. Hatta, **Marmara Adası**'ndan bir motorcuyu (Haşhaş Hamdi, Sancaktar, 1910) aracı olarak götürmüşler. **Celal Bayar**'ı motoru ile bir yere götürmüşmüş(*). (...) **Kastamonu** milletvekillerinin 10'u da geldi. **Sinop** Milletvekili **Servet Samuncuoğlu** geldi. O zaman evlenmiştim. Samuncuoğlu'nu **Haciveli**'de de ağırladık” (AG, Aralık 1995).

*) **Marmara Adası**'nda oturan **Haşhaş Hamdi** (Sancaktar, 1910), **Yukarı Abana** Kökenlidir. **Haşhaş Hamdi**, **Hüsnü Kaptan**'ın (Bayraktar, 1893) da amcasıdır.

Nurettin Yeğin, Turizm Bakanı Ali İhsan Gögüş, Ordu Milletvekili Ferda Güley ve İsmet İnönü (Nurettin Yeğin).

TUTKUNUN ADI

Haciveli yolunda sabah esintisiyle yürürken,
Çam kokuları gelir,
Kuşlar eşlik eder,
Deniz fısıldaşır her kuşağın kendi türküsünü.
Gün batımı beyaz bahçelerde
Sevgililer düşünür, sevgililer düşünür.
Dalgin bakışlar üstüne gün kararır,
Dost insanların sıcaklığında, yalnızlıklar kaybolur,
Yadsınmış bir yaşam süsler.
Ve **Abana** tutkusu dile düşer.
Var olmanın dayanılmaz çekiciliği yaşanır burada

Ebru GÜNGÖR

(AG, Haziran 1995)

Not: **Ebru Güngör** bu şiiri **Abana**'yı görmeden yazdı.

Sait Şen (1930):

“1950 seçimleri öncesiydi. **Celal Bayar, Refik Koraltan, Tevfik İleri, Silifke**'de seçim konuşması yapıyorlar. Bayar, ‘Siz bu memleketi idare edemiyorsunuz, millet sizden bıktı, yeni bir idare gelsin!’ diyor. **Ankara**'ya yetişecekler ama **Elmalı** yolu kardan kapalı. **Finike CHP**'li olduğu için motorcular da denizden **Antalya**'ya götürmüyor. Deniz de o kadar sert. **Rodoslu Mustafendi** var **Finike**'de. Çok saygın ve zengin bir adam. ‘Hadi **Hamdi Kaptan**, sen bunları götür, ne istersen vereyim’ dedi Haşhaş Hamdi'ye (Sancaktar, 1910). Haşhaş Hamdi'yi de çok sever. Ben de gemiciyim. Aldık bunları. Fırtına kıyamet kopuyor. Tuvalet baş tarafta. **Celal Bayar** tuvalete girince, ‘çat’ diye kafayı vuruyor kapının kasmağına. Oksijenle falan sildik.

Neyse **Antalya**'ya vardık. 10 lira da ceza verdik. Yolcu almak yasak. 10 lira bizim iki haftalık yiyeceğimize eşit. Çok para. Ama **Rodoslu Mustafendi** verdi sonra o parayı da. **Haşhaş Hamdi**'nin **Ankara**'ya gidişi de şöyle: Abana'dan ilçeliğin kaldırılmaması için çok uğraşıldı. Hatta **Celal Bayar**'la **Refik koraltan**'ı **Finike**'den **Antalya**'ya götürün **Haşhaş Hamdi**'yi bile **Ankara**'ya yolluyorlar. **Hamdi Kaptan** Abana davası için **Ankara**'ya gidiyor. **Refik Koraltan**'la, **Celal Bayar**'la görüşüyor. ‘Abana Kazası'nın **Bozkurt**'a kalkma durumu var, bu işi önlemenizi rica ediyorum’ diyor kaptan. **Celal Bayar** şöyle diyor: ‘Baba, senin özel bir işin varsa söyle, biz bu işlerin üzerine silindir çektik, bırak böyle işleri!’ Kaptan geldi, ‘Arkadaş, bunlar karar vermişler, kimseyi dinlemiyorlar’ dedi. Hatta **Hacı Hüsnü Kaptan** (Bayraktar, 1893) da, **Ulusal Kurtuluş Savaşı**'ndaki mavnacıları (mavna: Güvertesiz büyük tekne) temsilen gitti, ona da ‘Baba, geçmiş kapatalım, biz o işleri kapattık, özel bir işin varsa yardımcı olalım’ demişler.” (özel söyleşi).

Sabri Tıgılı (1926):

“**Necdet Dengizer** (1902) **Denizyolları**'nda çalışırken **Abana Pilavı**'nı yapıyor. **Ulvi Yenil** o zaman Denizyolları genel müdürü. Başbakan **Adnan Menderes İzmir**'e (vapurla) giderken bu pilavdan yiyor. Beğenip bir porsiyon daha istiyor ve bu pilavın nasıl yapıldığını soruyor. ‘**Abana Pilavı**’ diyorlar. Menderes, ‘Burada da mı karşımıza çıktı bu **Abana**, derhal bu pilavın adını değiştirin!’ diyor. Durumu **Necdet Usta**'ya bildiriyorlar. Necdet Usta karşı çıkıyor. İstifa ediyor da öyle değiştirebiliyorlar **Abana Pilavı**'nın adını!” (özel söyleşi).

Mustafa Şenol (1904):

“**Ruhi**'nin (Taner, 1931) Babası **Sabri Taner** (1905), **Kahveci Mustafa** (Saraç, 1894) falan **DP** ocağını açmışlardı **Abana**'da. Sonra **Tahsin Coşkan** falan geldi. **Cevzlik**'teki kadınlar pazarında nutuk çekeceklerdi. Oraya giderken **DP** levhasını görüverdiler ve ‘Bunu da mı görecektik!’ dediler. Çok zor duruma düştük.

...**Abanalılar** dertli. Yedisinden yetmişine kadar hepsi üzüntülü. Zira seksen yıllık nahiyelikten sonra 1945'te kaza merkezliğine gelişen bu çalışkan ve dürüst insanlar köşesi, 1953 Aralık ayının son haftasında bir büyük darbe yedi: **Abana**'yı köy yaptılar.

Kaza merkezinin yeni namzedi **Pazaryeri** ise, dağlar arasında sıkışıp kalmış, iklim ve coğrafya şartları bakımından **Abana**'ya kıyasla bir hayli nasipsiz bir köşeydi.

Fakat bu ne kör kör parmağım gözüne gerçekler, ne memleket mülâhazası, ne **Ankara**'da **B. Millet Meclisi** kapısında ağlaşan kadınlar, ne de bu nakil işinin yersizliğini savunan muhalif, bağımsız ve hatta muvafık milletvekillerinin akliselime hitap eden konuşmaları, verilen peşin hükmü değiştirdi. Seksen yıllık nahiyeye merkezi ve sekiz yıllık kaza merkezi **Abana**, bir darbeye tam yüz yıl geriye itildi. Kendi halinde, çalışkan ve her işin altından yüz akı ile kalkabilen memleketsever 2.000 insan zorla dertli edildi...

Burhan ARPAD
(Vatan Gazetesi, 8 Eylül 1957)

Hükümetten birçok isteğimiz var: Doktorumuz yok. Hâkimimiz yok. Nüfus daha gelmedi... **DP**'lileri çağırıp, ‘Siz bu partiyi kapatacaksınız, bu, **Abana**'nın aleyhine olacak...’ diye baskı yaptık. **Kahveci Mustafa** ağladı. Sonra kapattılar. Telgraf verdiler. Ertesi günü telgraflarına cevap geldi **Celal Bayar**'dan. **Eskişehir**'e gezmeye gitmiş, oradan çekiyor. Diyor ki: ‘Abanalı Arkadaşlarım, üzerinize aldığınız vazife namus borcudur. Bunu yerine getirin, vazgeçmeyin!’ Bu telgraf kendilerine verilmedi. Böyle kapandı gitti. Ve bize düşman oldular. Sonra 1950'de **DP** iktidara geliverdi mi! Milletvekilleri geldi 8-10 tane. Oturmadılar bile burada. Denizden gelmişlerdi. Belediye Başkanı **Hasan Reis'in Mehmet** (Öztürk, 1891) çıktı önlerine. Vekildi o zaman. Şapkasını çıkardı, ‘Buyurun!’ dedi. Belediyeye uğramadan **Zuhuri**'nin (Gür, 1910) kahvesine geçtiler. O kahve **DP**'liydi. Oraya oturdular. **Horoz Mustafendi** (Tuncer, 1898) geldi, ‘**DP** milletvekilleri geldi, onlara hoş geldiniz demeye gidelim, ayıp oluyor!’ dedi. Perşembe günüydü. İş bıraktım, ceketimi alıp gittim. ‘Hoş geldiniz’ falan dedik, biraz oturduk **Zuhuri**'nin kahvesinin önünde. Biraz sonra kalkıp gittiler. **Bozkurt**'a gittiler. Keşfettiler ve **Ankara**'ya gidince karar verdiler. **Bozkurt** için ‘merkezidir, oraya layıktır’ dediler. Sonra hakkımızda bir sürü yalan çıktı. Bilmem orada ‘milletvekilleri oturduğu için sandalyeleri yıkamışlar...’ diye. Mikropmuş onlar. Onun için yıkamışlar. Böyle bir şeyin aslı yok. Kahveci de onlardan. Sonunda ilçeliği kaldırdılar” (AG, 1 Mart 1978'de çıkan söyleşi bantlarının yayımlanmayan bölümünden).

Sait Şen (1930):

“O zamanın Belediye Başkanı **Mehmet Öztürk**'e (1891), eşimin dayısı olur, bu milletvekillerinin karşılanması konusunu açtım. ‘Yok be evladım, yalan bunların hepsi, iftira bunlar. Milletvekilidir, hangi partiden olursa olsun, niye karşılamayalım? Milletvekili geleceğini haber verir. Bunlar (DP milletvekilleri), kimse görmesin diye **İlişi** motoruyla Abana önüyle **Çayağzı** arasına iniyor. Milletvekilleri gelmiş denince ben koşu koşu gittim. Çarşı önündeki ırgatların yanında karşılaştık. Ooo, beyler hoş geldiniz, geleceğinizden haberimiz yoktu, buyurun, öğle oldu bir yemeğimizi yiyin, çay-kahve içelim diyerek adamları karşıladım. İşimiz çok acele, gideceğiz diyerek, kulübün bahçesine oturup bir çay içmeden, dönuşte uğrarız diyerek ayrıldılar. Çarşı başındaki **Zuhuri**'nin (Gür, 1910) kahvesine oturmuşlar, çay içmişler.

İnsan olarak canım sıkıldı. **Bozkurt**'a gittiler, oradan da Abana'ya uğramadan çay kıyısından doğru **İlişi**'ye (Yakaören), oradan da **İnebolu**'ya gittiler. Bilmem Abanalılar onların oturduğu sandalyeleri kırmışlar. Bunların hepsi yalan evladım' dedi” (özel söyleşi).

Yaşar Öztürk (1936):

“**Ankara**'dan şifreli olarak telgraf geldi. **Ziya Şen** (1918) çekiyor telgrafi. ‘Hasta ağırlaştı’ diyor. Yıl 1953 olmalı. Babam iyice tedirgin oldu. Sigara içerdi babam. Beni sigara almaya yolladı. Olaydan ben de etkilenmişim ki, babamın hangi sigarayı içtiğini unuttum. **Gelincik** aldım önce. Beni yine yolladı, **Bafra** aldım. Ancak üçüncü yollamada **Yenice**'yi alabildim. O denli etkilendik. Babam belediye başkanıydı o zaman. Hemen **Ankara**'ya gitti” (özel söyleşi).

Naciye Ergin (1918):

“İlçelik kalkmadan önce, **Fahri Bey**'in (Yazgan, 1914) zamanında da Abana için, **Atatürk**'ün Partisi **CHP** için çok çalıştım. **Jurnalların Adile** (Arkan, 1915) ile de çalıştım. **İlişi**'de (Yakaören), **Evrenye**'de (Gemiciler), **Giregöz**'de (Çayırıcık) kollarım vardı. Ben terziydim, onlara parasız elbise dikerdim. Onlar da benim kâğıtlarımı dağıtıverirdiler. O zaman **Bozkurtlularla** çok kavga gürültü oluyordu. **Tahsin Coşkan** burayı 1945'te ilçe yaptı. O zaman **Sabri Taner** (1905) burada **DP**'yi açtı. **Tahsin Coşkan** Abana'ya gelince bu **DP**'yi gördü ve ‘Burada da mı bu tabelayı göreceklik?’ falan dedi. Ondandan sonra da **Sabri taner**'i **Ahmet Efendi'nin Ziya** (Şen 1916) falan dövdü (...). İlçelik kalktıktan sonra da çok çalıştık. Ben **CHP** Abana **Kadın Kolu** başkanındım. Üç gazeteye aboneydim. Parti için çok çalıştım. Kaç kere **Ankara**'ya gittik” (özel söyleşi).

1916) falan dövdü (...). İlçelik kalktıktan sonra da çok çalıştık. Ben **CHP** Abana **Kadın Kolu** başkanındım. Üç gazeteye aboneydim. Parti için çok çalıştım. Kaç kere **Ankara**'ya gittik” (özel söyleşi).

Zeynel Er (Emekli Orman Başkâtibi, Küre):

“1950 sonrası, Abana'nın köy yapılması aşamasında, bir Abana kurulunun **Ankara**'ya geçişinde, amcamla ortak paylaştığımız **Küre**'deki tek odalı evimizde üç Abanalıyı konuk etmiştik. Ne mutlu bize” (AG, Şubat 1995).

ABANA MİSALİ ORTADA DURDUKÇA

Abana sekiz yıldan beri **Kastamonu** Vilâyeti'nin **Bozkurt** Kazası'na bağlı bir köy. Birkaç ay önce **Kırşehir**'in tekrar vilâyet olması sırasında beliren son bir umut da sönmek üzere. İncelemelerin ve komisyondan komisyona havalelerin bir türlü sonu gelmiyor. Hatta, yeniden kaza olma şansı bir yana, nüfusunun iki bini bulduğu resmi sayım ve zabıtlarla tesbit edildiği halde, köyde bir belediye teşkilatı kurulması için gerekli muamele bir türlü tamamlanmıyor.

Abana'da şimdi **CHP**'den gayri siyasi partiler de faaliyet halinde. 1950 ve 1954 seçimlerinde iktidar partisine oy vermeyen **Abana**'da şimdi bir **DP**'nin 70 kadar üyesi var. **Abana DP** teşkilatı devamlı ve muntazam çalışıyor, kongrelerini yapıyor ve bütün çalışmalarını da üst parti teşkilatına bildiriyor. Ne var ki, onların bütün bu çalışmaları, gayretleri, hatta **DP**'ye **Abana**'da muhtar seçimlerini kazandırması, **DP** tarafından hiçbir ilgi görmüyor. **DP Abana**'ya öylesine öfkeli ki, **CHP**'yi bu derece fazla desteklemiş insanlar arasında kendisine de şu veya bu sebeple meyil gösterecek bir miktar yurttaş bulunacağına inanmak bile istemiyor.

Abana CHP'li, **MP**'li ve hatta **DP**'li insanlarıyla toptan cezalı. İktidar partisi milletvekilleri, idare adamları ve bütün bir hükümet mekanizması **Abana**'ya uğramıyor. **Kastamonu** Valisi **Abana**'ya ayak basmıyor. Kaymakam, mecbur kalmadıkça ayak basmamaya dikkat ediyor. **Kastamonu** milletvekilleri ise, birkaç km yakına kadar bütün köy, nahiye ve kazalarda günlerce dolaşıyorlar da **Abana**'ya uğramıyorlar. Hatta, **Abana**'nın içinden geçerek yarım saatte varılacak yerlere, saatlerce süren dolambaçlı yollardan geçerek gitmeyi uygun buluyorlar.

Abana misali, dünya demokrasi mücadelesi tarihine ilerde ibretle geçecektir. Demokrat bir siyasi rejimin hüküm sürdüğü her fırsatta ileri sürülen bir ülkede, siyasi kanaatleri iktidar partisine uymadığı için yıllarca cezalı bırakılan 2.000 insanın durumu, gerçekten de ibretle gözden geçirilmeye değer.

Ve sadece **Abana** misali ortada durduğu müddetçe, bir ülkede demokrasi kelimesini ağza almak bile yersiz oluyor.

Burhan ARPAD (Vatan Gazetesi, 10 Eylül 1957)

Nurettin Yeğin (1930):

“Yeniden ilçe olacağımız gündeme gelince de **Ankara**’ya gitmelerimiz oldu. Belgelerin içişleri komisyonundan geçmesi gerekiyordu. O zaman **Kastamonu** Eski Valisi **Avni Doğan** komisyondaydı. **Fahri Abi** (Yazgan, 1914) onu kesinlikle görmemizi istemişti. Evine gittik, hastaymış, görüşemedik. Sonra telefon ettim. ‘Geçmiş olsun’ dedikten sonra Abana’dan geldiğimi, **Fahri Yazgan**’ın yeğeni olduğumu, Abana’nın yeniden ilçe yapılması belgelerinin içişleri komisyonunda olduğunu, ertesi gün için komisyona gidip gidemeyeceklerini sordum. ‘Gelecek durumum yok ama Abana için kesinlikle geleceğim’ dedi. Ertesi gün meclis kapısında önüne çıktım, “Gidiyorum Evladım” dedi. O zaman **Mahmut Şekerci** (1937) de vardı, İçişleri Eski Bakanı **Namık Gedik**’in Hanımı **Melahat Gedik**’le de görüştük, ‘Hiç olmazsa çekimsen kalın’ dedik. 1948’de falan **Kastamonu** Vali yardımcılığı yapmış Milletvekili **Kadri Eroğan**’la da buluştuk. Karşı partiden. ‘Ben Abana’yı çok iyi biliyorum, size yardımcı olacağım’ dedi. Ama o da yardımcı olmadı. Sanıyorum komisyon 11 üyeden oluşuyordu ve 7’si onlardandı. Olmadı elbette. **Sabri Abi** (Tiğli, 1926) falan ‘Parti liderlerini dolaşalım’ dedik. **Ragıp Gümüşpala** ile görüşemedik. **Yeni Türkiye Partisi** Genel Başkanı **Ekrem Alican** şöyle dedi: ‘Bu, **CHP**’nin işi, **İsmet Paşa** (İnönü) yapsın da görelim!’ Bu sözleri olduğu gibi **İsmet Paşa**’ya aktardık. **İsmet Paşa** bozuldu ve ‘Öyle mi diyor Ekrem?’ dedi. ‘Evet’ dedik, ‘Ben yapayım, o da görsün’ dedi. Çok gidip geldiğimiz için bir anda hepsini toparlayamıyorum. Birinde **Sabri Abi** de vardı, **Mahmut Şekerci** de. Ben dedim ki: ‘Paşam, ille de komisyondan geçmesi mi gerekiyor, başka bir formül yok mu?’ Bozuldu Paşa. ‘Ne demek istiyorsun?’ dedi. ‘Sen bana demek istiyorsun ki, hükümet teklifi olarak meclise götürün. Geçmiştekiler bir yanlış yaptı. Ben ikinci bir yanlış yapmak istemem. **İsmet Paşa** olarak istemem. Abana’nın hakkının savunucusuyum. Bir gün gelecek, bu hak verilecek’ dedi. Hatta bunu demeden önce **Bozkurt** ne olacak? Biz iktidardayken aşağı getireceğiz, onlar gelecek yukarı götürecektir. Böyle hamam örtüsü gibi gidip gelme olmaz. Bu iş bir kere olur. Abana’nın hakkını sonuna kadar savunacağız’ dedi. **Ferda Güley** vardı, **Ordu CHP** milletvekili. Ondan yardım istedim, ‘Beyefendi, biz içişleri komisyonu üyelerini tam olarak bilemiyoruz. Sabahleyin Abana’dan gelmişiz, öğleden sonra meclise gitmişiz. Bize yetkili bir arkadaş bulup, komisyon üyelerinin adlarını öğreniverir misiniz?’ dedim. ‘Ben bunlarla da mı uğraşacağım! dedi adam. O zaman yıkıldım. **Seyfi Uyanık** (1931) da yanımdaydı. Hangi birini anlatayım, birinde kış kıyamet. **Gerede**’ye kadar belediyenin pikabıyla bizi **Macit** (Sönmez, 28) götürdü. Oradan **Ankara**’ya otobüsle gittik. Çok kez **Kastamonu-Ilgaz** üzerinden giderdik. 22 saatte **Ankara**’yı bulduğumuz oldu. **Ilgaz**’da el gibi kar yağıyor. **İndağı** yokuşunda şoför vitesi değiştiremedi ve araba geriye kayd. **Seyfettin**’le (Uyanık, 1931) biz önde, şoför mahalindedik. Baktım Seyfettin arka koltuğa düşmüş. Orada bir handa kaldık. **Ankara**’da **Ulus**’ta, Posta Caddesi’nde **Buhara Oteli**’nde kalırdık. Temiz bir oteldi. Fiyat da uygundu. O gün ne olursa, akşam telefonla **Fahri Abi**’ye (Yazgan, 1914) bilgi verirdik. Hep kendi paramızla gidip geldik. Yalnızca bir kez para toplandı. O zaman sanıyorum otel 11 liraydı. Kişi başına 20 lira mı ne hasaplandı. Dükkanı tezgâhı kapatıp cebimizden harcıyorduk. Bugünün gençleri bunları bilmiyor. Her gidişte en azından üç gün kalırdık. Karda kışta yollarda kalırdık. Denizin yol vermemesi nedeniyle **İnebolu**’da üç gün otelde beklediğimiz de oldu. Kalabalık olarak gittiğimiz de oldu. Çok sıkıntılı günler geçirdik. Bunları bilen yok. Anlatsak da kimse inanmaz. Herkes Abana’yı güllük gülistanlık buldu. İstedikleri gibi at koşturuyorlar” (özel söyleşi).

Bir Kurultayda. Ön sıra: **Ali İhsan Gögüş**, **Ferda Güley**, **İsmet İnönü** ve **Hıfı Oğuz Bekata**. Öndeki arkası dönük olan **Nurettin Yeğin** (Nurettin Yeğin).

Milli Birlik Komitesi Başkanlığı’na.

“Şirin bir **Karadeniz** beldesi olan **Abana**, 1853 yılında bucak ve 90 yıl sonra 1945 yılında da ilçe olmuştur. Fakat, 21.12.1953 tarihinde çıkarılan **antidemokratik** bir kanunla köy haline getirilmiştir. Ayrıca son on yıl içinde ise, hiçbir insanlık kuralı ile bağdaşmayan ve yüzlerimizi kızartan en hunharca zulümlere maruz bırakılmıştı. **Düşükler** bütün bunların ‘siyasi kanaat muhafazakârlığının bir cezası’ olduğunu söylemeye dahi utanmıyordu.

Bu cinayet gözlerimizin önünde işlenmiş ve **Abana** örnek gösterilerek bütün yurt daimi bir tehdit altında tutulmuştur. Azgın bir kurdun körpe bir kuzuyu boğazlayışını ve sonra da geride kalan birkaç narin kemiği ile oynayıp büyük bir acı ve nefrete takip ettik. Genç ruhlarımızda bu olayların bıraktığı derin izleri taktir buyurursunuz.

Bizleri **Abana**’ya bağlayan ve davalarına ortak eden, kendilerine karşı duyduğumuz bir acıma duygusu değildir. Çünkü **Abanalılar** kimseye boyun bükerek ve dertlerini dökerek yardım dilememişler, haklarını meşru yollardan elde etmeye çalışmışlardır. Bizi onlara bağlayan, bütün bunlara önem vermeyerek yılmadan, büyük bir metanet ve cesaretle çalışıp başarmalarıdır. Gerçekten **Abanalılar** on yıllık karanlık devirde küçücük bünyelerinden çıkardıkları büyük atılımlarla başarıdan başarıya ulaşmışlar ve bütün baskılara rağmen ideallerinden bir santim dahi şaşmamışlardır. Onların bu çabaları, haksızlığa baş eğmeyen ve ilerlemeyi daima ülkü edinen biz **Atatürk** çocuklarının göğsünü kıvançla kabartmıştır.

Tüm özgürlüklerimizin geri verildiği bu mutlu günlerde, **Abanalıları** bağlayan zincirlerin de kırılmasını sabırsızlıkla bekliyoruz. **Adalet Komisyonu**’un da **antidemokratik** olarak kabul ettiği bu kanunun da diğer antidemokratik kanunlarla birlikte yüksek komitenizde görüşülmesine tavassutlarımızı arz eder, en derin saygılarımızla rica ederiz”

(**Abana**’yı Seven Üniversiteliler Adına **Varol YAZGAN**-15 Şubat 1961)

Nihat Ünal (1933):

“Kurul olarak birçok kez **Ankara**'ya gittik. **İstanbul**'dan da **Fahri Yazgan** (1914) geldi. Meclis Başkanı **Refik Koraltan** bize şöyle dedi: ‘İlçelik konusu üç ay sonra görüşülecek. Üç ay sonra da gelmeyin!’ Ama biz Abana'ya döner dönmez konu meclis gündemine geldi. Kurul olarak yeniden **Ankara**'ya gittik. Eski **TBMM** önünde 100-150 Abanalı toplandık. Gelen milletvekillerine derdimizi anlatıyorduk. Başbakan **Adnan Menderes** kalabalığı görünce, karşıdaki **Ankara Palas** Otel'i'ne girdi. Biraz sonra atlı polisler bizi dağıttı. O gün Abana konusu gündeme gelmedi. Geri dönüşte yollar karla kaplı olduğundan, **Küre**'den beriye geçemedik. Abana'dan ilçeliğin kaldırılmasının yeniden meclis gündemine geldiğini **Küre**'de öğrendik. Sonrası, bildiğiniz gibi Abana'dan ilçelik kalktı. Ama bizim savaşımız sürdü. 1953'ten, **1960 Devrimi**'ne dek 7 yıl savaşım verdik. Sonrasında hukuksal savaşım başladı ve 1968'de Abana yeniden ilçe oldu. Abana'dan belediye ve vapur kaldırılınca Abanalı yeni kaynaklara yöneldi. 1955'te gazeteciler gelerek Abana'yı **Türkiye**'ye ve dünyaya tanıttı. 1956'da **Limasollu Naci** (1920), 20 yıl sürecek **İngilizce** kamplarına başladı. Bunlar Sabri Tıgılı'nın (1926) önderliğinde oldu. Abana **turizme** başladı. Abana sanayiye yöneldi. **Makaracılık** doğdu. Ama tüm bunlar Abana'dan göçü durduramadı. 1954'te başlayan göç, 1960'larda hızlandı. **1960 Devrimi** de Abana'nın umutlarını boşa çıkarmıştı” (özel söyleşi).

Aynur Şengün (1933):

“1945'te **Sabri Taner** (1905) **Demokrat Parti**'yi (DP) kurdu. **Sabri Taner** dava vekilliği yapıyor. Babamla (Abdullah Şengün, 1897) da arası çok iyi. **DP** ocağı açılınca belediyedekiler kudurdu. **DP** Ocağı'nın kapatılmasını istiyorlar. Babam aracı oluyor. Hatta kahvenin üzerini otel yapmadan önce ev olarak kullanıyorduk. **Adnan** (Şengün, 1945) orada doğdu. **Sabri Bey** bizim eve geldi. Belediyeye bakan odada sedir vardı, oraya oturdu. ‘Sabri, oğlum, yapma. Bunlar sözden anlamaz’ diyor babam. Ama **Sabri Abi** kapatmıyor. Babam belediyeye gidip, ‘**Sabri Bey** kurmuş **DP**'yi. Belki gerekebilir, dursun. Oy vermeyelim ama, hiç olmazsa tabelası dursun’ diyor. ‘Senin aklın

İSTANBUL'DAN UZAKTA

İstanbul'dan uzakta **İstanbul**u, dünyanın en cennet köşesinde de olsa, **İstanbul**'u hatırlamadan edemez. **Boğaziçi**'nde mehtap, adalarda gurup, **Florya**'da plaj, **Filyos** ve **Şile**'de kumsal zaman zaman hatırlanır. **Sarayburnu** ile başlayan yüzlerce minareli şehir sulüeti, **Kızkulesi**, boğazın hisarlar arası hiç mi hiç hatırdan çıkmaz. **Galata** ve **Beyoğlu**'nun eğri büğrü yan sokakları, **Üsküdar**'ın ahret kokan ahşap evli mahalleleri bile, **İstanbul**'dan uzakta olunca bir güzel gelir **İstanbul**luya. **İstanbul**'dan bir 250 deniz mili uzaktaki **Abana**'da geçen güzel, tatlı günlerimde bile **İstanbul**'u hatırlamadan olmuyor.

Karadeniz'in şelaleler gibi çağıldayan dalgalarına, güneşin doğuşundaki ve batışındaki değişik güzelliklere, tertemiz ve gülyüzlü insanlarına, halis süt ve yoğurduna, taze ve bol yemişlerine, ucuz ve hilesiz et satan kasaplarına, **Apdullah Efendi**'nin bu zamanda fincanı 25 kuruşa mis gibi kahvesine rağmen **İstanbul** yine de hatırlanacak şehir. **İstanbul** güzel şehir, güzel şehirlerin en güzellerinin en başında gelen şehir.

Fakat şu haftada bir gelen **İstanbul** gazetelerini okudukça, **İstanbul** insana korku ve ürperti veriyor. Nakil vasıtası beklemekten bunalan, kasap kasap et arayan, musluk başında sabahlara kadar su gözleyen, esnafın çeşitli düzeniyle pençeleşen **İstanbul**luya, **İstanbul**'dan uzaktaki **İstanbul**luyu bile tedirgin ediyor. Bütün bu tedirginliklere **Asya Gribi** salgını haberlerini, falan ve filan ilacın yokluğunu da ekleyince **İstanbul**'a dönesi gelmiyor insanın.

Ne var ki tedirgin olan, tedirginlik veren tek yer sadece bir **İstanbul** şehri değil. Gülyüzlü ve sakin insanların yaşadığı **Abana** da tedirgin. Yeşil yamaçlı, boz kumsallı **Abana** kıyılarına da tedirginlik gelmeye başlamış. Gülyüzlü konuşup hal hatır sorarken, birden kederlenip içlerini döküyorlar. Dertlerini saymakla tüketemiyorlar. Dört yıla yakın bir zamandır uğradıkları haksızlıkları, karşılaştıkları çeşitli müşkülleri bir bir anlatıyorlar. **Abanalılar** dertli, hem de çok dertli. **Abanalıları** dertli görmek, dört yıldır onlara reva görülen haksızlıkları öğrenmek, **Abana**'ya başını dinlendirmeye gelen yabancıyı da tedirgin ediyor...

Burhan ARPAD

(Vatan Gazetesi, 7 Eylül 1957)

ermmez!’ diyorlar babama. Uzatmayalım, kapatmayınca önce gözdağı verdiler sonra da 3-4 kişi önünü kesip **Sabri Bey**'i dövdüler. Hem de iyi dövdüler. Ondan sonra hastalandı. Çocukları **Türkân** (Fatma Türkân Taner, 1935) ve **Halit** (Mehmet Halit Taner, 1936) **İnebolu**'da ortaokulu okuyordu. Orada dava vekilliği de yapıyordu **Sabri Abi**. **İnebolu**'ya taşındı ve orada öldü. **Sabri Taner**'in haklılığı 1950'de anlaşıldı. **DP** başkanı Abana'da değil de köyde (Bozkurt) oturuyordu. İlçeliğin **Bozkurt**'a alınmasında bu olayın büyük payı var. 1950 seçimleri için **Ziya Termen** ve **Fahri Keçeci**(oğlu) geliyorlar. Bunlar motorla Abana'ya çıkınca kimse karşılamıyor. ‘Hoş geldiniz’ diyen çıkmıyor. **Zuhuri**'nin (Gür, 1910)) kahvesinde oturuyorlar. Ben de tanıkım. **Bozkurtluların** haberi var elbette. **Kirse Kayası**'nda davul zurna ile bekliyorlar. **Kirse Kayası**'nda nutuklar çekiliyor ve söz veriyorlar, ‘Eğer **DP** iktidara geçerse, Abana'da taş üstünde taş koymayacağız’ diye. İlçelik kalkmadan önce biz burada **DP**'yi kurduk. İş işten geçtikten sonra sözde birçoğumuz üye olduk. **Kemal Can** (1924) başkanımızdı. İlçelik kalkınca, başkanlığın tabelasını ‘pikap’ın arkasına bağlayarak Abana içinde dolaştırdık! (...) Burada basma, gaz, yiyecek-içecek dağıtılıyor. Kıtık zamanı. **Evrenye** (Gemiciler) Muhtar, çevre muhtarlardan da imza toplayarak, basmanın Gemiciler'de dağıtılmasını istiyor. O yöreyi Abana'ya babam bağladığı için babama geliyorlar. Belediyeden şikâyetçi olan doğru babama gelirdi. Babam belediyeye gidiyor. ‘Herkes gelsin, kendisi alsın!’ diye babamı kovuyorlar ” (AG, Ekim-Kasım 1999).

Tahsinciflikan Caddesi (2004)

Nihat Ünal (1933):

“Geçende **Abana Gazetesi**'nde **Aynur Şengün**, (1933) 1946'daki **DP** İlçe Başkanı **Sabri Taner**'in (1905) dövüldüğünü yazdı. Bu yanlıştır. Abana'da dövülme olayı yaşanmadı” (özel söyleşi).

Hayri Aydemir (1924):

“Öyle bir şey (Sabri Taner'in dövülmesi) yok. Parti başkanı dövmek ne demek! Milletin uydurması. Abana'yı kötümek için yapıyorlar. Ben iddia ediyorum, her zaman da ederim, o zamanki **DP**'lilerden başka bunu söyleyen yok. Yalan söylüyorlar” (özel söyleşi).

Varol Yazgan (1937):

“Abana'da **Demokrat Parti**'nin açılışının kabaca dışlandığını sanmıyorum. **DP**'liler önceleri kendileri de bir ürküntü içindeydiler. Bu korkular nedeniyle **DP**, 1946 seçimlerinde çok az yerde seçime girdi. Babamın **Sabri Bey**'e (Taner, 1905) gidip, ‘Sabri, şu konuda biz şuraya şöyle bir şey yazıyoruz, sen de **DP** başkanı olarak şuraya yazarsan iyi olur’ gibi ilişkilerden söz ettiğini anımsıyorum. Dahası zaman zaman **Sabri Bey**'in, ‘İşte mühür orada, alın, basın!’ dediğini gülerek anlatırdı. **Sabri Bey**'in dövülme olayını babama doğrultmadım. Kesinlikle yalan olduğunu söylerdi. Başkalarına sorunca, ‘Evet dövüldü’ diyenler çıktı. Ama kimin dövüldüğünü bilen yok. Böyle şey olur mu? Küçük Abana'da bir adam dövülecek de, döven bilinmeyecek. Şunu çok içten söyleyeyim: Eğer döveni, ya da dövenlere arka çıkanları öğrenebilseydim, babam da olsa soğurdum. Ben **Sabri Bey**'i tanıyamadım. Eşi, çocukları **Halit**, **Türkân** (1936-1935) ve her şeye karşın **Ruhi** (1931) iyi insanlardır. Ben küçüktüm ama, ölümün bir salgın hastalıktan olduğunu anımsıyorum. Yanılmıyorsam **İnebolu**'da kireçlenerek gömülmüştü. Dayaktan ölen adamın ölüsü kireçlenir mi? Eğer bilinen bir gerçek varsa, bu bilgiler somut olarak ortaya konulup tartışılmalıdır” (AG, Nisan-Mayıs 2000).

Ruhi Taner (1931):

“Babam **Sabri Taner** (1905), **İstanbul Polis Mektebi**'ni 1932'de bitirmiş. Haksızlığı hazmedemeyen bir kişiliği vardı. Bu yüzden 1938'de polislikten ayrılmış. 1941'de yeni kurulan **Karabük**'te arzuhalçiliğe (dilekçe yazmak) başlamış. 1945'te Abana ilçe olunca buraya geliyor. 1946'da Abana'da **DP**'yi kuruyor. Babam **DP**'nin **Kastamonu** il idare kurulu üyeliği de yaptı. 1947'de öldü. (...) Tamamen (Abanalılarca dövülmesi) uydurmadır. Babam polislik yapmıştı, kendini bilirdi. Böyle ufak tefek sürtüşmelere pabuç bırakmazdı. Bu tamamen uydurmadır. Siyasal gereç olarak kullanılmıştır. Babamı istemeyenler, Abana'nın elli yıl geri kalmasına neden olmuşlardır” (AG, Eylül 1995).

Fahri Yazgan (1914), 29 Haziran 1946 tarihli mektubunda (Tahsin Coşkan'a yazdığı anlaşılıyor), Abana'da **DP**'nin açılmasından tedirgin değildir:

“...Şimdi bütün işimiz seçim hazırlıkları ile meşgul olmaktır. **Demokrat Parti** ile tamamen mutabık kalmış vaziyetteyiz. Memleketimiz için çalışabilecek her zatı elbirliği ile seçeceğiz. Nihayet bizce mevzu bahis olan **Abana**'nın istikbali meselesidir. Kendilerine merkezlerinden verilecek namzet (aday) listesini nazarı itibara almayacaklar, kendi namzet listelerinin başına zat-âlinizin isminin yazılması için müracaat ettiler ve vilâyet merkezindeki teşekküllerince çok muvafık görüldüğünü söylüyorlar. Bizim için mesele kalmamıştır” (Varol Yazgan).

ABANAM

Sana göz dikene göz koydurmam,
Benim güzel **Abanam**.

Yemyeşil ormanların, mavi denizde hırçın dalgaların,
İstanbul'dan, **Ankara**'dan sana koşuyor hayranların.

Güzelliğini merak ediyor bilmeyenler,

Bir kez görüp tanıdı mı, coşkudan titriyor yürekler.

“**Abanalı**” olmak, “**Abanalıyım**” demek büyük mutluluk,

Kentlisi-köylüsü-gurbetçisi kuruyor güzel dostluk.

Bu birliği, beraberliği sağlıyor güzelliğin,

Utansın bu dostluğu bozmak isteyen siyasetçilerin.

Sağduyulu halkın geliştirerek yüceltmiş seni,

Ne yazık ki bilememiş siyasetçiler senin değerini.

Hüner sandıkları başarısızlıklarıyla saltanatlarını koruyorlar,

Demokrasiye inanmıyorlar ama, “inanmış” rolü oynuyorlar.

Siyasetçiler atıyor, tutuyor “bilgiliyiz” diye her yerde,

Gel gör ki, yetişen gençlik bağrında kalmayıp gidiyor gurbete.

Sözle, yazıyla **Abanam** batmaz,

“Bataktan çıkarmış” gibi görünenler zaten birer ayvaz.

Hep geçmişinden, gününden söz edilir, geleceğin konuşulmaz,

Benim güzel **Abanam**, biz sensiz, sen bizsiz olamaz!

Dursun TIĞLI

(AG, Şubat-Mart 1997)

1960'larda Ankara. Soldan sağa **Rıza Akın**, **Muhittin Şen**, **Faik Saraç** (Varol Yazgan).

Kemal Can (1924):

“Abana ilçeyken 1946-47’de **Sümerbank** malları tahsis edilir, yoksullara ve halka dağıtıldı. Abana 84 köyü olan, **İnebolu**’dan da büyük bir ilçeydi. Bir-iki metre basma almak için taa **Şeyhşaban Köyü**’nden Abana’ya inen yurttaşlar saatlerce bekletilirdi. Yani biz köylülere gereken yardımları yapamadık ve tabana inemedik (...). Abana’daki bazı siyasilerin yanlış hareketi sonucu 1953’te Abana köy yapıldı. Abana ilçeyken, 1952’de **Bozkurt’ta** belediye kurulmuştu. 1950’de **DP**’nin iktidarı ele alması sonucu, 10 **Kastamonu** milletvekilinin verdiği kanun teklifiyle **Bozkurt** ilçe, Abana da köy oldu (1953). Ben 1954’te muhtardım. Ben muhtarken yapılan nüfus sayımında, Abana’nın nüfusunu 2.000’e çıkardık (AG, 15 Mayıs 1978). Belediye olabilmemiz için nüfusu çoğaltmamız gerekiyordu **Köy Kanunu**’na göre 2.001 kişi olması gerekiyor. **Haciveli, Çayırçık** ve **Konakören** buraya bağlandı, yine de 1.800’de kaldık. **Bozkurt’ta Osman Bey** (Yüksel) diye bir nüfus müdürü vardı. Biraz da onun desteğiyle sayımda sayıyı çoğalttık. Benim yedek yazım defterim vardı, yetmeyeni onunla tamamlayacaktık. Doğudan üç motor dolusu adam geldi. Otellerde bir yatakta üç kişi yatırdık ya da yatıyor gösterdik. 10-15 kişiyi **Ayrık Otel**’de kalıyor gösterdik. **Recep oğlu Şaban** yazdı. **Bozkurt** Belediye Başkanı **Kâzım Özcan** (1913) **Haciveli**’yi bizden ayırmak isterken(*), babasını burada yazdı. **İnebolu**’dan gelmiş o gün. ‘Ben **İnebolu**’da sayıldım’ diyerek yazılmak istememiş. Kendisine ‘Belgen var mı?’ diye soruldu ve belge gösteremeyince burada da yazıldı.

BİR ÇIKMAZA GİRİLMİŞTİR

Abana ile **Bozkurt** arasındaki tartışma çok eski. Bunlara karışacak değilim. Bitaraf bir görüşle meseleyi ele almak istiyorum.

Kaza merkezinin **Abana**’dan alınıp **Bozkurt**’a götürülüşü sırasında, zannediyorum bir esbabı mucibe serdedilmiştir. Bu esbabı mucibeye ekli bir rapor da bulunacaktır. Ne olur, bu esbabı mucibe raporunda imzası olanlar zahmet etsinler, tekrar **Bozkurt**’a, **Abana**’ya gelsinler. Hem biraz dinlenmiş olurlar, hem de verdikleri raporu bir kere daha inceleme imkânını bulurlar.

Onların şahsi kanaatleridir. Kazanın **Abana**’dan kalkmasında memleket ölçüsünde bir fayda görmüşlerdir. Belki de o zaman öyle icap etmiştir. Ama bugün şartlar değişmiştir.

Değişen şey nedir? Siyasi şartlar. Eğer bu esbabı mucibeye ekli raporda imzası olanlar o günün şartlarını düşünmüş, kazanın nakledilmesini uygun görmüşlerse, tabiata aykırı bir iş yapmışlardır. Tabii hesaba katmamışlardır.

Kazanın nakli, iki köy için de felaket olmuştur.

Abana’nın gelişmesini durdurmuş, iskelesinin yapılmasını geciktirmiş, denizden giriş çıkış imkânı zorlaşmıştır. **Abana**’nın geliri sadece yılın iki ayına münhasır kalmıştır.

Bozkurt, yani **Pazaryeri**’nin niçin aleyhine olmuştur, onu da anlatayım: **Pazaryeri**, dört yanı dağlarla çevrili, bir kurşun atımlık eni, iki kurşun atımlık boyu olan bir yerdir. Avuç içi misali. Buraya değil bir kasabayı ve ilçe merkezini, bir köyü bile sığdırmak zordur.

Kasaba bir karış daha fazla büyütülemez. Büyütüldüğü takdirde ne olur? Elma bahçelerinin yıkılması gerekir. Kasabanın merkezinden, yani ana caddesinden iki yüz metre yukarısı tepe değil midir? Bir cezaevi yapılmaya kalkışılmıştır, bir elma bahçesi istimlak edilmeye kalkışılmamış mıdır?

Diyelim ki, bugün kasaba için gerekli olan binaları sığdırırız. Elli yıl sonra, yüz yıl sonra nüfus artacak, çevredeki köyler de artacak. Çarşının amme işi görülen binalarının genişletilmesi, çoğaltılması istenecek. Nereye yapacaksınız? Betonarme, gökdelen apartmanlar mı yapacaksınız?

Elli yıl, yüz yıl sonra bile olsa, ilçe merkezi **Abana**’ya nakledilecektir. Bir çıkmaza girilmiştir. Artık bu çıkmazı Pazaryerililer de kabul ediyor.

Abana belki elli yıl önce, yüz yıl önce bu kadar müsait değildi. Sahili bu kadar geniş değildi. Ama ormanlar azalıyor. **Mehtap Deresi**’nden çok toprak, taş, kum iniyor; sahil her yıl biraz daha genişliyor. **Abana**’ya tabiat genişleme, gelişme imkânı vermiş. Bunu elinden alamazsınız. Şu halde, tabiatı zorlamak olmaz. Su, baş yukarı akmaz. Çıkmazdan gö-nül rizası ile kurtulalım, iki kasaba arasında manasız bir kırgınlık da kalmasin. Bunu gönülden temenni ediyorum.

Numan ÖZDEMİR

(Doğrusöz Gazetesi-Kas. 25 Temmuz 1960)

Sayıyı 2.215’e çıkardık. Belediye olurken **Bozkurt** da bu yola başvurmuştu. Köylerden adam taşındı. **Narba**’daki (Şen) oturana 500 kişi olarak gösterdiler. Sayıyı tamamladık ama valilik onaylamıyor. Kaymakamın görüşünü istiyor. Kaymakam **Sezai Taşkeli**’ydi. ‘Yaz Allahaşkına!’ dedi bana, ben yazdım o imzaladı. Yine de valiliğin onayını alamadık. **Danıştay**’dan karar çıkardık da öyle belediye olabildik. Kararın yedi günde çıkmasına herkes şaşıtı. Rahmetli **Zahide Abl**’ya (Makaracı, 1892) kaşık helvası yaptırıldı. Birer paket de amasya elması. **Danıştay** üyelerine birer mektupla bunları yolladık!” (özel söyleşi)

İçişleri Bakanlığı’nın **Kastamonu** Valiliği’ne 25 Nisan 1957 tarihli buyruğu:

“**Bozkurt** Kazası’na bağlı **Abana** Köyü’nde belediye teşkili, 13 Nisan 1957 tarih ve 29697 sayılı kararname ile uygun görülmüştür. Mezkûr kararın 1580 sayılı **Belediye Kanunu**’nun 12. maddesine tevfikan 1958 mali yılı başlangıcından itibaren tatbiki icap edeceğinden, gereğinin ona göre yapılmasını ve sonucun bildirilmesini rica ederim” (Varol Yazgan).

*) **Kemal Can**’a (1924) göre “**Yorgancılar** burayı istemezdi. Yapılan halkoylamasında **Alaaddin Hoca** (Okyay, 1924) da oy kullanmayınca, 1 oyla yitirdik. Ama mahkemeye verdik ve kazandık”.

Haciveli (1975).

Kemal Can (1924), Abana'nın köy yapılıma nedenlerini şöyle açıklıyor:

"Efendim, Abana tek parti döneminde **Halk Partili**di. 1945-46 yıllarında çok partili sisteme girilince, Abana'da da **Demokrat Parti** teşkilatı kuruldu. Bazı **Halk Partililer**, Abana'da **DP**'yi kuran arkadaşlara gözdağı vererek, hatta onları tartaklayarak tabelayı falan indirmişler. Bendeniz o zaman askerdeydim. 1947'de askerden dönünce biz yeniden Abana'da **DP** teşkilatını kurduk. Yönetim kurulunda bulunan **Bozkurtlu** arkadaşlar, beni devamsızlıktan düşürdü. Böylece **DP** teşkilatı fiilen **Bozkurt**'a nakledildi(*). Bunda Abana'daki bazı **CHP**'lilerin kusurları var. Burada daha fazla derine inmeyeceğim. Yalnız şunu söylemek isterim ki, ilçeliğin **Bozkurt**'a kaldırılması, politikayı yürütemeyen **CHP**'liler yüzünden olmuştur" (AG, 15 Mayıs 1978).

Ömer Köse (1913):

"Çok partili rejim geldiği zaman, tarafsızlığını koruyamadı burası. Burayı köy haline getiren sebepler var. Meselâ, **Bozkurtlular** buradan yer istediler. Niye vermediniz? Değil mi, bugün isteyen Abana'dan yer alabiliyor. Ticaret bile kurabiliyor..." (AG, Kasım 1991)

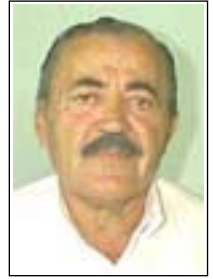

Vecdi İlhan (1924):

"Bence **Abana**'nın iki ana özelliği var: Birincisi Abana'nın **demokrasiye** yaptığı hizmettir. İkincisi de Abana'nın **turizme** yaptığı hizmettir. Dünya demokrasi tarihinde Abana'nın yerini çok iyi inceleyerek geleceğe ulaştırmak gerekir. (...) Genci yaşlısı, kadını erkeği hakkını aramak için, demokrasiyi korumak için karda kışta, denizin yol vermemesine aldırmadan **Ankara**'ya gitti, **TBMM** önünde dergâhını kurdu" (AG, Ağustos 1990).

Naci Ergin (1937):

"**Ziya Termen** geldi buraya. Biz burada milleti topladık, 'hoş geldin' falan dedik. 'Müjdelers olsun, kazanız geri gelecek!' dedi. Bu adam **Ankara**'ya gitti, 'Efendim, Abana'nın önünde 50 metrelik **kum çölü** var, yeniden ilçeliğe elverişli değildir. **İlişi**'ye (Yakaören) bağlantı yok, arada çay var, köprü yok!' dedi. Bunları radyodan '**Meclis Saati**'nde dinledik (...). **Ankara**'ya önce biz erkekler gittik. Deniz azgın. Hava fırtınalı. **İnebolu**'dan ufak bir otobüse bindik. Yollarda kar otobüsün boyunu aşırıyordu. Zar zor **Ankara**'ya ulaştık. Arkadan bir otobüsle de kadınlar geldi. Annemler (**Naciye Ergin**, 1918), **Naime Ablalar** (Şenol, 1911), **Deli Ferideler** (Kırkoğlu, 1891) hep geldiler. **Ankara**'da **Bünyan Palas** Oteli'ne yerleştik. Bir otobüs de **Prastos**'tan (Marmara-Gündoğdu) geldi. Rahmetli **Kara Mehmet** Amcam (Akın), **Haşhaş Hamdi** (Sancaktar, 1910) hep geldiler. Haşhaş Hamdi **Celal Bayar**'ı 1946'da mı, 1950'de mi ne, motoruyla **Finike** mitinginden kaçırarak ölümden kurtarmış. Dışarda kar yağıyor. Hepimiz girdik içeri. Bir yerden **Menderes** geldi. 'Biz **Kurtuluş Savaşı**'nda şehitler verdik, şehit çocuklarıyız, biz **Rusya**'dan mı geldik, şunu yaptık-bunu yaptık' diye bağırarak. Karşıda **Ankara Palas** var, **Menderes**

oraya kaçtı. Sonra 15-20 polis bizi copluyarak dağıtmaya çalıştı. Rahmetli **Feride Abla** 'Beyefendiler, biz ne yaptık? Biz bu vatanın evladı değil miyiz?' diye bar bar bağırıyordu. Resimler çekiliyordu. Meclis kapısında bizim köylerden bir nöbetçi asker var, bize bir şey diyemiyor. Ondandan sonra **Prastoslular** (Gündoğdu) Meclis Başkanı **Refik Koraltan**'ın yanına gitti. Elini falan öptüler, 'Etmeyin, eylemeyin' diye. Yaşlılar önce döndü, biz **Ankara**'da 5-6 gün kaldıktan sonra dönüyoruz. Bize söz veriyorlar 'ilçeniz kalkmayacak' diye. **Kastamonu**'dayken radyo, ilçeliğin Abana'dan **Bozkurt**'a kalktığını söylüyor! Yollar kapalı. **Kürelerde** bitli yataklarda yatıyoruz. Cepte beş kuruş yok. Kimisi yaya gelmeye karar veriyor" (özel söyleşi).

*) **Mehmet Fahrettin Altan** (Keserci Hafız, 1887), kendi elyazısıyla bıraktığı "**İlişi** ve Havalisinde Kültür Hayatı" adlı dört sayfalık incelemesinde (Yakaören İlköğretim Okulu Belgeliği, sayfa 4) şöyle diyor: "1946 senesinde **DP İlişi** Teşkilatını kurdum, ocak başkanı olarak çalıştım. 1950'de **Abana İlçe Başkanlığı**'nda bulundum. Bir iki sene sonra idare kurulu üyelüğünden affımı rica ettim ve başkanlıktan da ayrılmış oldum."

Oturanlar: **Mehmet Şenol**, **Şahap Şenol** ve **Mehmet Güngör** (Koç Dayı).
Diz çökenler: **Yurdakul Şenol** ve **Güngör Yazıcı** (Aynur Yılmaz).

Dr. **Fahri Keçeciöglü** (1950-54 Kastamonu milletvekili, İnebolu, 1920):

"1947'de **DP İnebolu** İlçe başkanıydım. 1949'da **İnönü İnebolu**'ya gelince kendisini **Çuha Doruğu**'nda karşılayanlar arasında ben de vardım. Doğru dürüst adam yoktu burada **İnönü** ile konuşacak. Oturduk konuştuk. Doktor olarak Abana'ya çok gittim. Kimse gitmezdi. O zaman yol yok, motorla gidiliyor. İki kez Muhtar **Abdullah Efendi**'nin (Şengün, 1897) hanımı (Hayriye Şengün, 1908) için gittim. Milletvekiliyken de gittim. Ben **Bozkurt**'un ilçe olduğunu görmedim. İlçe olduktan sonra **Bozkurt**'a hiç gitmedim... Efendim ben kendimden sorumluyum. Abanalılar beni hiç sevmedi. Bizi veto ettiler. Ama bir çaba da göstermediler. Eğer Abanalılar **DP**'nin kurulması konusunda direnmeseydi, bu iş (ilçeliğin Bozkurt'a kalkması) olmazdı. 'Yahu' dedik, '**DP**'yi kurun, hiç olmazsa yalancıkıtan kurun!' Hayır, kurmadılar ve kendi kendilerinin sonunu hazırladılar. Ben ilçeliğin kalkmaması için çok direndim. Ama olmuyor. İmza atmayınca olmuyor. İlçeliğin kaldırılması için en son imzayı ben attım. İlk altı ayda milletvekilliğinin çirkef olduğunu anladım. 'Bu benim işim değil' dedim. Dört yıllık devreyi milletvekili olarak tamamladıktan sonra **DP**'den de ayrıldım. **Menderes** beni durmadan aratıyordu. Peşime polisler taktı" (özel söyleşi).

Server Samuncuoğlu (Sinop Milletvekili):

"...Yani demek isterler ki, '1945 yılında **CHP** Abana'daki efkârı kazanmak için orasını kaza yapmak istemiştir. Abana'nın merkez itihaz edilmesinin tek siyasi saiki budur' demek istiyorlar. Bu, realitelere taban tabana zıttır. Tasavvur buyurun, 1945 senesinin 6. ayında bu kaza teşkil edilmiştir. **Demokrat Parti**, 1946 senesinin 1. ayının 7. günü teşekkül etmiştir. Orada henüz parti teşekkül etmeden ve partiler siyasi rekabete başlamamış iken, yapılan bu mevzuda herhangi bir particalik zihniyeti aramak realitelere uygun değildir ve siyasi bir tahrir mahsulüdür" (19 Mart 1956'da TBMM'nda yaptığı konuşmadan-Varol Yazgan).

Kastamonu Milletvekili Hayri Tosunoğlu ve 10 arkadaşı (biri **Tokat**; ötekiler **Kastamonu** milletvekili), 8 Ağustos 1952'de **TBMM**'ne, ilçeliğin Abana'dan **Bozkurt**'a kaldırılması için yasa önerisi verir. Bu yasa önerisinin gerekçesinde şunlar da yazılıdır:

"Bu bölgenin iktisat ve ticaret merkezi Abana değil, **Bozkurt** kasabasıdır. Yetmiş iki köyden müteşekkil geniş ve büyük hinterlandın en şimal noktasında, sahilde kâin Abana, bu bölgenin nispeten merkez noktasında, **Ezine Çayı** ile, **Kastamonu-Devrekâni** ve **Abana-Çatalzeytin, Bayramgazi** vadisi gibi işlek yollar kavşağında, öteden beri şöhretli bir ticaret ve sanayi merkezi hüviyetinde bulunan **Bozkurt**'la iktisadi bir mukayeseye tabi tutulamaz. Her iki kasaba merkezinde mevcut dükkân ve tesisler adedi, ticari vaziyetin hakiki vechesini ifade bakımından ehemmiyetli olsa gerekir. İlçe merkezi Abana'nın 83 dükkânına mukabil, **Bozkurt** 208 dükkâna sahiptir. Sicilen mevcut ve belediye kütüğünde mukayyet 18 lüks möble atölyesiyle, motorla müteharrik 4 sandalye fabrikası da bu rakamlara ilave olunabilir" (Varol Yazgan).

21 Aralık 1953'te 6203 sayılı yasa ile ilçelik **Bozkurt**'a geçer. 6 Ocak 1954 günü de devlet dairelerindeki demirbaşlar Abana'dan **Bozkurt**'a taşınır.

Hayri Aydemir (1924):

"İlçeliğin kalkması kesinleşti. Daireler **Bozkurt**'a taşınacak. Biz kimi arkadaşlar bu taşınmayı engellemek, en azından geciktirmek için **Abana-Bozkurt** yolunu dinamitlemeye karar verdik. Dinamit arıyoruz. Sonunda bulduk. **Haciveli**'de balıkçılık yapan **Kör Muzaffer**'den (Yakabaşı,

Sabri Yeğin (ayakta), Fuat Ünal, Mehmet Yeğin ve Necati Yazgan 1930'larda (Varol Yazgan).

Kaya, 1926) dinamit lokumu ve fitilleri aldı. Devlet daireleri 6 Ocak'ta (1954) **Abana**'dan **Bozkurt**'a taşınacak. 5 Ocak'ı 6 Ocak'a bağlayan gece **Müfit Güzey**'le (1934) ben **Kirse Kaya**'yla **Manav Deresi** arasındaki yolun en dar yerine dört dinamit yerleştiriyoruz: Çamurlu olan yolda bir taşı kaldırıyoruz, sopa gibi ilkel aletlerle bir metreden derin, iki metreye yakın eşerek dinamit lokumlarını ve fitilleri yerleştiriyoruz. Dinamiti ateşleyince yol olduğu gibi göçecek ki, bir iki haftada yolu açmanın olanağı yok. O zaman yol yapım makineleri de yok. Kazma kürekle açılacak. Fitilleri ateşlemeden önce bir de **Fahri Abi**'ye (Yazgan, 1914) danışalım dedik. Abana'ya indik, 'Hocam' dedim (Fahri Yazgan öğretmenim de olurdu), 'biz **Bozkurt** yolunu yıkacağız!' **Fahri Yazgan**, kesinlikle böyle bir şey istemediğini, ilçeliğin yeniden geri geleceğini, yerleştirdiğimiz dinamitlerin kaldırılmasını istedi. Boyun eğdik. Yanımıza birkaç arkadaş daha alarak dinamitleri kaldırmaya gittik. Ama fitilleri çıkarıp dinamit hamurlarını almak hem olanaksız hem de çok tehlikeliydi. Fitilleri bir urganın ucuna bağlayıp uzaktan çektik. Böylece fitiller dinamiti patlatmadan çıktı. Hamurlar içerde kaldı. Yolu düzleyerek üzerini kapattık!" (özel söyleşi)

Necmi Yılmaz (1939):

“İlçeliğin kalkmasına bir hafta kaldı. Başöğretmen **Tevfik Haca** (Kocabaşoğlu, 1896) var, **Bozkurtlu**. Ben **Nazım Usta**'nın (Önüralp, 1922) yanında terzi çırağıyım. Dedi ki Nazım Usta: Bu Tevfik Hoca'nın tavuklarını yiyeceğiz. **Tuz Mağazası**'nın üzerinde oturuyor, kümeste tavuk besliyor. Kümes bizim dükkâna yakın. **Dündar Şenol** (1934) var, orada dükkânları var, tekel ürünleri satıyorlar. Tavuklar arada bu Şenolların dükkânına da giriyor. Dündar Şenol, dükkâna giren iki besili tavuğu yakalıyor. **Ekmekçi Mustabey** (Ekmekçi, 1887) aççılık da yapardı. Ondan büyük tencereyi alıyoruz, tavukları doldurup dükkânda talaş sobasının üzerinde pişirip kendimize bir şölen veriyoruz” (özel söyleşi).

CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'ye 28 Aralık 1953'te çekilen telgraf:

“Programınızı benimsedikleri halde, kurulduğu tarihten beri bünyesinde taşıdığı personeline itimat etmeyip, teşkilatını kurmadığımız için kaza merkezini bir köye kaldıran **Demokrat Parti**'ye lanet ediyoruz. Bu vak'anın yaptığı tesir dolayısıyla bütün kaza köylüleri partimizin saflarında ve zatialiniz emrinde ölüncüye kadar hizmet etmeye yemin etmiş bulunuyorlar. Partimizin mallarını müsadere eden kanun ile kazamızı müsadere eden kanunun aynı tarihi gündemde yer alarak meclise sevki bizim için iftihar vesilesi olmuştur. Biz **Abanalı** partililer hem malımız mülkümüzden, hem de ekmeğimizden mahrum edilmek isteniyoruz. Bu tecavüz imanımızı kat kat kuvvetlendirmiştir. Mallarımızı ve kazamızı aldılar. Başta siz olmak üzere bütün partililerimiz ve partimiz sağ olsun” **CHP** Abana Teşkilâtı Adına **Fahri Yazgan, Ziya Şen ve Mehmet Şensoy** (Varol Yazgan).

Fahri Yazgan'dan (1914) “Muhterem Paşa Hazretleri **İsmet İnönü**”ye (30 Aralık 1955):

“...Bugün her seçim esnasında kürsüye çıkıp, ‘Bize rey vermezseniz vilâyetinizi veya kazanızı kaldırınız’ diye tehdit edip, vilâyetlerden **Kırşehir** ve kazalardan bizi misal olarak gösteriyorlar. Her kaza halkı için Abana mevzusu bir kâbus olmuştur. Bütün **Karadeniz** yolcularının hayret ve ibretle seyrettikleri bir diyar haline geldik. Mesele, **Demokrat Parti**'nin çılgınlıklarına bir delil olarak partimiz lehine gösterilebilirse de, ‘böyle de olabiliyormuş’ kanaati aleyhimize olmaktadır. Bizi aziz partimizden ne yaptılarsa koparamadılar. Fakat bu fedakâr **Abana** halkını üzen nokta da, partimiz büyüklerinin bizi unutmış görünmeleridir. Gönül isterdi ki, parti mallarımızı müsadere eden kanun ile aynı gündemde yer almanın zevki içinde kurban edilen Abana, **Millet Partisi**

uğruna feda edilen **Kırşehir**'e tercih edilsin...” (Varol Yazgan)

Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı **Ali Topuz**:

“Abana, **Türk** demokrasisinde çok önemli bir yer işgal eden önemli bir yerleşme merkezimizdir. Abana ve Abanalılar demokratik yaşamımız içinde, düşünce özgürlüğünü her türlü siyasal baskıya karşın şerefle korumuş ve bu nedenle de **Türk** siyasal yaşamına şerefli bir sayfa katmış olan bir yerdir. Burada oturanlar da bu şerefi paylaşan değerli yurttaşlarımızdır. Demokratik yaşamımız içindeki çok partili hayata geçiş yıllarımızda Abanalılara reva görülen ezayı, cezayı şimdi bir anı olarak karşılıyoruz. O günlerde çok yanlış, çok ilkel siyasetlerin aracı olarak **Abana**'ya yapmış oldukları baskıyı, şimdi geriye doğru bakarak hem hayretle izliyor, hem de geçmişte böyle bir uygulama yapılmış olmasını, gelecekte bu tür uygulamaların yapılmaması için önemli bir dayanak noktası kabul ederek önümüze bakıyoruz (...). Siz Abanalılar, **Türk** demokrasisinin kökleş-mesine, gelişmesine katkıda bulunmuş insanlar olarak çok saygıdeğer bir yer tutuyorsunuz. Ben o nedenle aranızda bulunmaktan ayrıca bir memnunluk ve gurur duyuyorum” (AG, 1 Ağustos 1979).

Orhan Birgit:

“Denilebilir ki Abana, **27 Mayıs**'ta bütün memleketin kabul ettiği bir gerçeği, daha 1950 yılından önce görmüş olanların yaşadığı yerdir. Abanalı, **DP**'nin bu memleketi felâkete sürükleyeceğine ileri sürüyor; parti-

nin başındakilerin samimi olmadıklarına çevresini inandırmaya çalışıyordu. Bu inançların 1950'yi takibeden yıllarda, bizzat Abana üzerinde alınan tedbirler ile gerçek olduğu anlaşıldı. İktidarın ileri gelenleri kendilerine açıkça kafa tutan bu küçük **Karadeniz** İlçesi'ni köy haline getirmek üzere kollarını sıvamıştı. İşte, 21 Aralık (1953) Çarşamba günü mecliste kanunlaştırılmak istenilen tasarının asıl gerekçesi böyleydi. Ve sandıklarından **DP**'ye tek oy çıkmayan Abana, köy haline getirildi. Önce **Abana Belediyesi** lağvedildi. Onu, Abana'nın asırlık iskelesine uğrayan vapur seferlerinin kaldırılması takip etti. Daha sonra kasabaya inen bütün yollar tahrip edildi, ekmeçlik un tahsisi kaldırıldı. Hayır, Abana hamdolsun bir düşman istilasına uğramamıştı ama, uğrasaydı bundan daha kötü muamelelerle de karşı karşıya kalmazdı...” (Hür Vatan, 21 Mart 1961)

Ahmet Tıǧlı (1945):

“Abana'nın köy oluşundan yeniden ilçe oluşuna kadar geçen on beş yılı başlıbaşına bir tarihtir. Bu tarih içinde **Türk** demokrasisine ihanet vardır. O tarih, demokrasiye inananların yürekli uğraşları ve fazilet savaşları ile doludur. Politik düşünceleri nedeniyle, var olan yasalara karşın mazlum bir toplumu mahkûm etmenin öyküsü vardır” (AG, 27 Ağustos 1970).

Vapuru Abana'dan kaldırıp **Yakaören**'e (İlişi) uğratırlar. Ama **Bozkurt**'la **Yakaören** arasında yol yoktur.

Nahit Demirel (1943):

“İlçelik kalkınca vapuru da kaldırdılar. **Abana-Yakaören** arasında iyi kötü bir yol vardı. Bugünkü köprü yapılmamıştı. Yol aşağıdan, **Harmason**'da çınarların altından geçiyordu. Abana'da da bugünkü **Yenicami**'nin güneyinde kalan yoldan. Kamyonlar **Yakaören**'e geçemesin diye biz bu yolu, çürümeye bırakılan **Midilli, Yıldırım** gibi motorlarla kapattık. Yukardan, hemen hemen bugünkü yol olan yaya yolunda çay settinin iki yanına da, katırlar geçemesin diye taş duvar ördük, dikenli tel çektik!” (özel söyleşi).

Kâzım Yazgan (1920):

“Kazamız **Bozkurt**. Belediye Başkanı **Mahmut Şekerci** (1937) ile **Bozkurt**'tan geliyorduk. Şoförümüz **Macit**'ti (Sönmez, 1928). Tam **Kirse Kayası**'na geldik, karşıda dozer çalışıyordu. ‘Bak!’ dedim Şekerci'ye, ‘Bizim sınırı geçiyorlar!’ **Mahmut Şekerci** atladı arabadan, koşa koşa gitti. Ben yaşlı olduğumdan, arkadan yetiştim. Macit'i Abana'ya saldı. Karşı taraftan, **Macarköyü**'ne doğru yol açıyorlar. **Mahmut Şekerci** koşa koşa gitti, dozerin üzerine atladı. Dozerci çalışmayı bıraktı. Sonra Abana'dan bir kalabalık geldi. **Bozkurt**'tan da kalabalık göründü. Oraya kadar yol açılmıştı. Dozer orada durdu. Geri dönmek zorunda kaldı. Ama iş idari yöne aksetti. Biz hemen o gece **Kastamonu**'ya gittik. **Bozkurt** Kaymakamı da bizimleydi. Vali **Hasan Basri Kurdoğlu**'ydu. Vekili de **Karamutlu**. Vali daha **Kastamonu**'ya yeni gelmişti. ‘Siz dönün, ben hallederim!’ dedi. Onların amacı, Abana'ya uğratmadan **İlişi**'ye yol geçirmek. **Bozkurt** Belediye Başkanı **Kâzım Özcan** (1913), milli eğitim müdürü ve vali muavini kanalıyla bu yolun açılmasını başlatıyor. Ama yeni vali işi kavrayınca, durduruyor. Yol kalıyor tabii” (AG, Aralık 1991).

Macit Sönmez (1928):

“**Ankara**'ya çok gittim. Birinde **Kastamonu** Valisi engelledi. **DP** zamanında. ‘Giderseniz şöyle yaparım, böyle yaparım’ dedi. **Gerede**'ye kadar gittiğim oldu. Oradan otobüse bindiler. Yollar berbat. Kafam camdan dışarda gittiğim oldu. Kardan, yağmurdan yol görünmüyor. Zincir taktım, kaydım. Kaç kere jeep bozuldu! Bir başıma **Ankara**'ya gittiğim oldu. Belge götürdüm. Benim çektiğim sıkıntıyı kimse çekmemiştir. Motorla **İnebolu**'ya bir gitmemiz var ki, neredeyse bütün **Abana** mahvoluyordu. Abana'nın ileri gelenlerini topladık. **Ankara**'ya bir kurul gidecek. Bir deniz var ki, anlatamam. Zorla açılabilirdik de **İnebolu**'yu bulduk” (özel söyleşi).

Necati Erol (Kör Necati, Yakaören, 1920), ilçeliğin Abana'dan alınmasını değerlendiriyor:

“İki motorum vardı: **Varol** ve **Erol** (...). Bir kere bizim motor hepsinden yolluydu. Biz herkesten önce vapurun bordasına yanaşırdık. Bizi kıskanırlardı. Abanalılar, ‘İlçe bizim, önce biz işimizi bitireceğiz!’ derler, bize sırayı vermezlerdi (...). Elbette sevindik (ilçeliğin **Bozkurt**'a gitmesine). Abanalılar bizi Abana'dan soğuttu. Eskiden **Evrenye** de Abana'ya bağlıydı. **İnebolu**'ya gitmeyip, yüklerini Abana'dan verirlerdi(*). **Evrenyeliler** de Abana'dan soğuyup, **İnebolu**'ya bağlandı (...). Anlaşmamak için değil de, ‘anlaşmak’ için neden aramak gerekir. **Fahri Yazgan** Bey (1914) belediye başkanırken, ‘İlçe sizde kalsın, iskele bizim olsun, sizi destekleyelim’ dedik, ilgi görmedik. Anlaşamayacak bir şey yoktu. Yolu da açardık. Ama olmadı” (AG, Mayıs 1885).

Mustafa Budak (Yakaören, 1912):

“Sana şöyle izah edeyim: Karayolundan önce burada (**Yakaören**) motorculuk vardı. Denizde çalışıyorduk. Ben bilâkis bunun içinde yaşadım. Ne bileyim ben, Abanalılar bize yabancı gözüyle bakardı. Vapur oraya uğruyor ya, bizi vapura sokmazlardı (...). Sokmazlardı işte! Halatlarımızı bile kestiler” (AG, Mayıs 1993).

Aydın Kubilay Yapıcı (Bozkurt, 1931):

“Abana'da motora binsen bile, motorda da taciz ederlerdi. Zaten motorcular bu duruma düşürdü. İlle paran elinde olacak motora binerken! Olmazsa, olmaz hakaretleri yaparlar. Parayı vermeyince, adamın kafasına doğru vururlardı könderi!” (Özel söyleşi)

*) **Gemiciler** (Evrenye) motorlarının **İnebolu**'da vapura yanaştırıldığını sanmıyoruz (HTY).

ABANA, BASININ GÜNDEMİNDE

Abana'dan ilçeliğin kaldırılması, sürekli olarak basının gündeminde kalmasını da sağladı. Hemen her gün gazetelerde **Abana** üzerine yazılar, haberler çıkıyordu. Örneğin **Burhan Arpad**, "Abana misali dünya demokrasi mücadelesi tarihine ilerde ibretle geçecektir" diyordu (Vatan, 10 Eylül 1957).

Abana'nın yeniden ilçe olacağı haberleri de sık sık gündeme geliyordu (**Kırşehir** de Abana ile beraber "il"ken "ilçe" yapıldığından, çoğu haberde Abana adı **Kırşehir**'le beraber geçiyordu).

Bu haberlerden kimilerini tarih sırasına göre veriyoruz:

Son Posta:

"**Kırşehir**'le ilgili **İnönü**'nün sözleri: '**Kırşehir**'in vilâyet olması haberini arkadaşlarımız lütfettiniz. **Kırşehir**'in vilâyet olmasını kıymetli bir müjde saydım. Fevkalâde sevindim. Büyük bir inşirah duydum. **Kırşehir**'in vilâyet olması bütün milletvekili arkadaşlarımız için, siyasi hayatta bulunan bütün vazifeliler için, vatandaşların yüzüne huzur ile bakmak fırsatını verecektir. Bu, milletçe şuurun ve birbirimize ısınmanın yeni bir işaretidir. Ve bu vaziyette sevinmek, vazife yapmak huzurunu ve itibarını en başta iktidarda bulunanlar hissedecektir. Yalnız bir haber eksiktir: **Abana**'nın kaza olacağı haberini şimdiye kadar alamadım. Bu müjdeyi bir alicenap haberciden bekliyorum" (4 Mart 1957).

Vatan:

"**Kırşehir**'in vilâyet haline getirilmesiyle, ilerisi için umut verici bir durum yaratıldığına memnun oluyorum. Öyle tahmin ediyorum ki, **Kırşehir**'e verilen müjde, yarın **Abanalılara** da nasip olacak ve **Abana** tekrar kaza olmak sevincini tadacaktır" (5 Mart 1957).

Cumhuriyet:

"...Bir kaza merkezi iken, seçimlerden sonra köy haline getirilen **Karadeniz** sahillerindeki **Abana**'nın tekrar kaza yapılması için faaliyete geçilmiş ve bu cümleden olmak üzere **İçişleri Bakanlığı**'ndan üç kişilik bir merkez valileri heyeti tetkik için **Abana**'ya gönderilmiştir. Heyet orada halkla ve muhtarlarla temas etmiş ve muhtarlara şöyle bir sual sormuştur: '**Abana** bir kaza merkezi haline getirilirse siz **Bozkurt** kazasında mı kalırsınız, yoksa yeni **Abana** kazasını mı tercih edersiniz?' Bu suale muhtarların '**Abana**'yı tercih ederiz' şeklinde cevap verdikleri bildirilmektedir. Zira bilindiği gibi **Abana** köy haline getirilirken, hemen onun yanında bulunan **Bozkurt Köyü** de kaza merkezi haline ifrağ edilmişti" (13 Nisan 1957).

Milliyet:

"**CHP** Genel Başkanı **İsmet İnönü**'nün bütçe müzakereleri sırasında, **Kırşehir**'in vilâyet; **Abana**'nın da kaza olması için yaptığı konuşmadan sonra **Kırşehir** meselesi tahakkuk etmiş idi. Bugün öğrendiğimize göre, **Abana** da kaza olma yolundadır. **Dahiliye Vekâleti**, **Abana**'da belediye teşkilatı kurulması için **Danıştay**'a yapılan teklifi karar altına almış ve durum vekâletçe tebliğ edilmiştir. Ayrıca coğrafi ve içtimai durumu tetkik için **Abana**'ya gönderilen üç kişilik heyet, 20 köyde tetkiklerde bulunduktan sonra **Ankara**'ya dönmüştür. Heyet raporunun, **Abana**'nın kaza olmasını temin edecek mahiyette olduğu söylenmektedir" (13 Nisan 1957).

Tercüman:

"Yeni kurulacak olan 64 kazadan 20 tanesi 1957 senesi içinde teşkil olunacaktır. Bunların içinde 1954 seçimlerinden sonra nahiye haline getirilen **Abana** ve **İstanbul**'daki gecekonduların toplandığı **Zeytinburnu** Nahiyesi de bulunmaktadır" (28 Mayıs 1957).

Ulus:

"**İnönü**'nün meclis konuşması: '...Bekliyorduk ki, **Kırşehir** Vilâyeti iade olunurken **Abana** Kazası da iade olunsun. İptidai zihniyetin reddi, adaletin yerine getirilmesi ve atının bilhassa seçim emniyetinin teminat altına alınması için, emsali cezaların kaldırılması şarttır. **Abana**'nın tekrar kaza haline getirilmesi lâzımdır. O zaman arzettim ki, **Abana** ile, onun yerine kurulan **Bozkurt** merkezlerinin birbirine pek yakın olması, **Abana** Kazası'nın iadesine mani olmamalıdır. Bir kasabanın iki mahallesi ayrı ayrı iki kazanın merkezi olabiliyor. Takip ettiğimiz hedef, birbirine yakın iki kasaba halkının birbirine düşman olmamasıdır. Teklifimizde ısrar ediyoruz. 64 yeni kaza teşkili için hazırlanan projede **Abana** Kazası'nın bulunmamasını hüznüle ve esfle karşıladık. **Abana**'nın yeniden kaza olması ergeç mukadderdir" (11 Haziran 1957).

Hürriyet:

"**İsmet İnönü** tam bir sükunet içinde, bu kanunun bir hatayı tamir teşebbüsü olduğunu, bundan dolayı hükümeti de samimiyetle tebrik ettiğini bildirdi. **Kırşehir**'in kaza haline getirilmesini bir ceza saydığını kaydederek, '**Abana** Kazası'nın nahiyeye çevrilmesi de bundan asla farklı değildir. Halbuki biz, bu kazanın adını, yeni kurulacak 64 kazanın arasında dahi görmedik' demiştir" (11 Haziran 1957).

Yeni Sabah:

"1953 yılında çıkarılan 6203 sayılı kanunla ilçelikten köy haline getirilen **Abana**'nın eski duruma iadesi için komisyonca hazırlanan rapor bastırılarak ilgili mercilere gönderilmiştir" (17 Ağustos 1960).

Yeni Gün:

"Seçimlerde düşük **DP** iktidarına oy vermediği için ilçelikten köye çevrilen **Abana**'nın yeniden ilçe olacağı haber alınmıştır. **Kastamonu**'ya bağlı **Abana** İlçesi seçmenleri 1950, 1954 ve 1957 yıllarında oylarını devamlı olarak **CHP**'ye vermişler; bu yüzden düşük iktidar tarafından cezalandırılarak, ilçeleri köy haline getirilmişti. 1953 yılından beri cezalı olan **Abana**, **Devrim Hükümeti** tarafından alınan bir kararla ilçe yapılacaktır" (17 Ağustos 1960).

Doğrusöz (Kastamonu):

"1953 yılında ilçe merkezi kaldırılarak köy haline getirilen **Abana**'nın yeniden ilçe haline getirilmesi kararlaştırılmıştır. Yedi yıldır büyük bir sabırla bu kararı bekleyen ve bu müddet içinde kasabalarını imar edip turistik bir merkez haline getiren Abanalıları tebrik ederiz" (18 Ağustos 1960).

Halk (Kastamonu):

"**Halk Partisi**'ne rey verdi diye kazalığı alınıp köy haline getirilen **Abana**'nın ilçe olması için karar çıkmak üzeredir. Bir hakkın teslimi olan ve taraflı idarenin verdiği yanlış bir kararın düzeltilmiş olacağı bu hareket vicdan sahibi her vatandaşta iyi bir tesir bırakmıştır. Haksızlıkların tamirini gördükçe insan elbette ki bir ferahlık duymaktadır. **Abana**'yı gidip görenler bu acı hakikatin karşısında üzüntü duymaktan kendilerini alamıyorlardı. Yedi sene sonra gaspedilen haklarının geri verilmesi tabii olarak **Abana**'da sevinç yaratmıştır" (22 Ağustos 1960).

Dünya:

"...Komisyon ayrıca düşük iktidar tarafından köy haline getirilmiş olan **Abana** hakkında bir muhtıra hazırlamıştır. Muhtırada bu kararın antidemokratik olduğu belirtilmekte, bu ilçenin tarihi hakkında bilgi verilmektedir. Muhtırada '**Abana**'nın yeniden ilçe merkezi haline getirilmesinin yalnız **Abana** halkına karşı değil, hür seçim müessesesine karşı da bir vazife olduğu kanaatindeyiz' denilmektedir. **Abana**'nın yeniden ilçe haline getirilmesi hakkındaki tasarı da hazırlanmış ve son şeklini almıştır" (14 Eylül 1960).

Yenises (Zonguldak):

"Seçimlerde reyini **CHP**'ye verdiği için, kaza iken köy yapılan **Abana**, ilçe olması için **Dahiliye Vekâleti**'ne müracaat etmiştir. **İnkılap Hükümeti**'nin bu siyasi hatayı da düzelterek kat'i nazarla bakılmaktadır" (17 Şubat 1961).

Hür Vatan:

“İhtilâli takibeden günlerde **Antidemokratik** Kanunları Ayıklama Komisyonu, **Abana**'yı köy haline getiren 6203 sayılı kanun için şöyle diyordu: ‘**Abana** İlçesi'ni köy haline getiren anayasaya aykırı ve antidemokratik kanunun ilgası ile **Abana**'nın tekrar ilçe haline getirilmesi, sadece **Abanalılar** için değil, bütün **Türk** seçmenleri ve hür seçim müessesesi için son derece zaruridir.’ Hür bir seçim müessesesinin kanunlaştırılması için **Seçim Kanunu**'nun **Kurucu Meclis**'te görüşüldüğü günlerde, seçmeni önümüzdeki seçimlerin her türlü tesirin dışında yapılacağına inandıracak şey, uzun ve parlak cümleli nutuklar değil, **Abana**'ya ilçeliğini iade edecek üç maddelik bir kanundur” (21 Mart 1961).

Akşam:

“**Karadeniz**'in ilçelerinden **Abana**'nın yeniden ilçe haline getirilmesi için **CHP** Temsilciler Meclisi üyelerinden **Hamdi Orhon** ve **Ahmet Şener** tarafından bir tasarı hazırlanmıştır. An-cak, **Abana**'nın ilçe haline getirilmesiyle halen ilçe olan **Bozkurt**, yine ilçe olarak kalacaktır. Bilindiği gibi, **Bozkurt**'un ilçe yapılmasıyla, **Abana** köy haline getirilmişti” (17 Ağustos 1961).

1950'lerde pazar (Varol Yazgan).

194. SAYFA BOŞ